

Täysistunto

Keskiviikko 5.12.2018 klo 14.01—16.36

Täysistunto alkoi klo 14.01. Täysistunto päättyi klo 16.36.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (14.01—15.00) ja toinen varapuhemies Tuula Haatainen (15.00—16.36).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Muut ilmoitukset

Kutsu itsenäisyyspäivän juhla jumalanpalvelukseen

Puhemies Paula Risikko: Juhlamenojenohjaaja on toimittanut eduskuntaan itsenäisyyspäivän ekumeenista jumalanpalvelusta koskevan kirjelmän, joka kuuluu seuraavasti:

”Juhlamenojenohjaaja

Helsingissä, 6. päivänä marraskuuta 2018

Eduskunnan puhemiehelle

Juhlamenojenohjaajana minulla on kunnia välittää Teille, Rouva Puhemies, sekä eduskunnan varapuhemiehille ja kansanedustajille valtioneuvoston kutsu saapua Tuomiokirkossa torstaina 6. joulukuuta 2018 klo 12 pidettävään Suomen itsenäisyyspäivän ekumeeniseen juhla jumalanpalvelukseen.

Matti Heimonen

Asu: Tumma puku”

Puhemies Paula Risikko: Pyydän edustajia kokoontumaan Tuomiokirkkoon menoa varten Kansalliskirjaston edustalle huomenna torstaina, itsenäisyyspäivänä kello 11.40.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

2.2. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan ja tarkastuksen vaalikausiraportti 2015–2018 (K 21/2018 vp).

2.3. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 458, 459, 461, 465, 468/2018 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain ja asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2018 vp
Lakialoite LA 27/2017 vp, 48/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 16/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 16/2018 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 4.12.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

1. lakiehdotus

Voimaantulosäänös

Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Teen vastalauseen mukaisen pykälämuutosesityksen 1. lakiehdotukseen.

Veronica Rehn-Kivi r: Värderade talman! Jag understöder, kannatan.

Puhemies Paula Risikko: Arja Juvonen on Veronica Rehn-Kiven kannattamana ehdottanut, että voimaantulosäänös hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Arja Juvosen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 147, ei 31; poissa 21 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

2. lakiehdotus

Voimaantulosäänös

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Teen vastalauseen mukaisen pykälämuutosesityksen 2. lakiehdotukseen.

Veronica Rehn-Kivi r: Värderade talman! Jag understöder, kannatan.

Puhemies Paula Risikko: Arja Juvonen on Veronica Rehn-Kiven kannattamana ehdottanut, että voimaantulosäännös hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Arja Juvosen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 150, ei 31; poissa 18 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 122/2018 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin LA 27/2017 vp ja LA 48/2018 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain liitteen 1 muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 102/2018 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 14/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 14/2018 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 4.12.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

Lain liite 1

Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! Esitän, että lain liite hyväksytään vastalauseen 2 mukaisena.

Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Modigin ehdotusta.

Rami Lehto ps: Arvoisa rouva puhemies! Teen vastalauseen 1 mukaisen muutosehdotuksen.

Olli Immonen ps: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Puhemies Paula Risikko: Silvia Modig on Riitta Myllerin kannattamana ehdottanut, että lain liite hyväksytään vastalauseen 2 mukaisena. Rami Lehto on Olli Immosen kannattamana ehdottanut, että lain liite hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Paula Risikko: Ensin äänestetään Silvia Modigin ehdotuksesta Rami Lehdon ehdotusta vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Rami Lehdon ehdotus "jaa", Silvia Modigin ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 56, tyhjiä 3; poissa 20 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Rami Lehdon ehdotuksen.

2) Mietintö "jaa", Rami Lehdon ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 160, ei 19; poissa 20 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 102/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 182/2018 vp

Lakialoite LA 40/2017 vp

Toimenpidealoite TPA 39/2017 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 28/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 28/2018 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 4.12.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

11 §

Mats Löfström r: Ärade fru talman, arvoisa rouva puhemies! Ehdotan, että lakiehdotuksen 11 § muutetaan vastalauseen mukaisesti.

Katja Taimela sd: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Puhemies Paula Risikko: Mats Löfström on Katja Taimelan kannattamana ehdottanut, että 11 § hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Mats Löfströmin ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 84; poissa 19 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 182/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen LA 40/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 125/2018 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 18/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 18/2018 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 4.12.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

36 §

Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Teen vastalauseen mukaisen pykälämuutoseesityksen, että valtionosuuksia ei leikata.

Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Paateron tekemää esitystä.

Puhemies Paula Risikko: Sirpa Paatero on Matti Semin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Sirpa Paateron ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 82; poissa 19 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

55 §

Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Teen esityksen 55 §:stä vastalauseen mukaisesti.

Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Paateron tekemää esitystä.

Puhemies Paula Risikko: Sirpa Paatero on Matti Semin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Sirpa Paateron ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 74; poissa 20 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 125/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 191/2018 vp
Lakialoite LA 65-66/2018 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 22/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 4.12.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Kristiina Salonen Jari Myllykosken kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset neljä lausumaehdotusta. Emma Kari on Krista Mikkosen kannattamana ehdottanut, että 3. lakiehdotus hylätään, ja tehnyt vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Paula Risikko: Ensin päätetään 3. lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

3. lakiehdotuksen hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 167, ei 11; poissa 21 (äänestys 8).

Eero Heinäluoma sd: Jouduin, arvoisa puhemies, siihen harvinaiseen tilanteeseen, että joudun ilmoittamaan äänestäneeni äsken väärin. Piti äänestää vihreätä, "jaa".

Puhemies Paula Risikko: Merkitään pöytäkirjaan.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 191/2018 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin LA 65—66/2018 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Paula Risikko: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Ensin äänestetään Emma Karin lausumaehdotuksesta Kristiina Salosen 4. lausumaehdotusta vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan. Tämän jälkeen äänestetään Kristiina Salosen 1.—3. lausumaehdotuksesta erikseen mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

1) Kristiina Salosen 4. lausumaehdotus "jaa", Emma Karin lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 164, ei 11, tyhjiä 4; poissa 20 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Kristiina Salosen 4. lausumaehdotuksen.

2) Mietintö "jaa", Kristiina Salosen 4. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 82; poissa 20 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Kristiina Salosen 1. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 93, ei 85; poissa 21 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Kristiina Salosen 2. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 66; poissa 19 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Kristiina Salosen 3. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 66; poissa 19 (äänestys 13). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

8. Ajankohtaiskeskustelu maanpuolustustahdosta

Keskustelualoite KA 16/2018 vp

Keskustelu

Puhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 8. asiana on ajankohtaiskeskustelu maanpuolustustahdosta. Puolustusministeri Jussi Niinistön noin 5 minuutin mittaisen puheenvuoron jälkeen myönnän puolustusvaliokunnan puheenjohtajalle Ilkka Kanervalle 3 minuutin puheenvuoron, jonka jälkeen myönnän kunkin eduskuntaryhmän edustajalle 2 minuutin vastauspuheenvuoron. Tämän jälkeen myönnän V-painikkeella varattavia vastauspuheenvuoroja harkitsemassani järjestyksessä. Keskusteluun varataan aikaa korkeintaan 1 tunti.

Ensimmäisen puheenvuoron käyttää ministeri Niinistö, 5 minuuttia. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.17 Puolustusministeri Jussi Niinistö (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] On totta, että maanpuolustustahto on MTS:n kyselyssä alentunut ja on nyt tilastojen mukaan yhtä alhaalla kuin 30 vuotta sitten. Suurin lasku on tapahtunut iältään alle 25-vuotiaiden sekä puolueista erityisesti vihreiden kannattajien keskuudessa. Pelkästään tällä otoksella ja tällä menetelmällä tehdystä yksittäisestä tuloksesta ei voi vetää kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä, mutta tulos on joka tapauksessa otettava vakavasti. Maanpuolustustahto on tärkeä asia koko kansakunnalle.

MTS:n tulosta sulatellessa on hyvä muistaa, että varusmiesten maanpuolustustahto on edelleen korkealla tasolla. Se on nyt 4,2 skaalan ollessa 1:stä 5:een. Tämä ilmenee kuluvan vuoden maalisi- ja kesäkuussa kotiutuneiden varusmiesten loppukyselystä. Varusmiehet ovat todellisia turvallisuuden tuottajia. Varusmiehet ovat arjen sankareita, joille meidän tulee olla kiitollisia. Jos heidän maanpuolustustahtonsa olisi laskussa, olisin todella huolissani.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

Arvoisa puhemies! Yleisesti ottaen maanpuolustustahtomme on edelleen kansainvälisesti verrattuna omaa luokkaansa. MTS:n maanpuolustustahtokysymykseen vastasi myönteisesti kaksi kolmasosaa kansalaisista. Lisäksi on huomioitava, että kansalaisten henkilökohtainen maanpuolustustahto on edelleen hyvällä tasolla ja siinä tapahtuneet muutokset menevät kyselyn virhemarginaaliin.

Voi olla, että nuorten maanpuolustustahdon heikkenemiseen vaikuttaa se, että nykyään yhä useammalta nuorelta puuttuu omakohtainen kosketus sota-aikaan, esimerkiksi isovanhempien kertomusten kautta. Toisaalta on pantava merkille kyselyn aikana mediassa käyty keskustelu. Oli paljon löysää puhetta ja epärealistisia ajatuksia niin sanotusta kansalaispalveluksesta, asiasta, jonka tarvetta tai sisältöä ei ole missään osoitettu. Joillekin saattoi tulla harhakuvitelma jostain varusmiespalvelua helpommasta vaihtoehdosta suorittaa kansalaisvelvollisuutensa.

Valitettavasti MTS:n mielipidekyselyt eivät tuota tietoa siitä, mitä syvempiä ajatuksia näiden näkemysten takana on tai mistä vaihtelut eri vuosien tuloksissa johtuvat. Näin ollen yksi selkeä toimenpide on selvittää lukujen taustatekijät. Puolustushallinnossa onkin parhaillaan tekeillä selvitys nuorten aikuisten eli alle 35-vuotiaiden näkemyksistä ja asenteista maanpuolustukseen. Sen tulokset saamme ensi vuoden alkupuolella. Sen kuitenkin tiedämme, että maanpuolustustahdossa ei ole kyse kansalaisten suhtautumisesta Puolustusvoimat-nimiseen organisaatioon. Siinä on kyse siitä, kuinka legitiimiksi järjestelmämme ylipäätään koetaan ja kuinka voimakkaasti kansalaiset samastuvat Suomi-nimiseen kansallisvaltioon eli kuinka puolustamisen arvoisena Suomi koetaan.

Sotiemme perinnejärjestöt ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen organisaatiot tekevät arvokasta työtä. Jokaisen on voitava kokea Suomi puolustamisen arvoiseksi. Tästä syntyy maanpuolustustahto. Siksi pitää ehkäistä syrjäytymistä, siksi pitää hoitaa työllisyyttä, ja siksi on pidettävä huolta heikommassa asemassa olevista.

Arvoisa puhemies! Päätän kenraali Adolf Ehrnroothin kuolemattomiin sanoihin: Suomi on hyvä maa, se on paras meille suomalaisille. Se on puolustamisen arvoinen maa, ja sen ainoa puolustaja on Suomen oma kansa.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi puolustusvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Kanerva, 3 minuuttia.

14.21 Ilkka Kanerva kok: Arvoisa puhemies! Kiitos oivaltavasta ideastanne.

Meitä suomalaisia on vähemmän kuin yksi tuhannesta maailman kansalaisesta. Me tietenkin arvioimme maailmanmenoa omien arvojemme pohjalta tietäen, että ihmiskunnan enemmistöllä on meistä poikkeava arvomaailma. Se on valitettavasti useimmiten raadollisempi kuin meidän omamme. Hyvän ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliitiikan johdosta meillä on kuitenkin hyvät edellytykset niin kehittää meille tunnusomaista elämänmuotoamme kuin antaa panoksemme myönteiselle kansainväliselle kehitykselle.

Suomen asema on vakaa, turvallinen, mutta ei itsestäänselvyys. Henkisen ja taloudellisen itsenäisyyden ohella on huolehdittava myös valtiollisesta itsenäisyydestämme ja puolustusvalmiudestamme, joka perustuu vahvaan maanpuolustustahtoon. Emme valmistaudu puolustamaan maatamme sen takia, että haluaisimme sotaa, vaan sen takia, ettemme siihen koskaan joutuisi. Voimapolitiikan näytteet lähialueillemme, Euroopassa ja kauempanakin, kertovat siitä maailmasta, jossa elämme. Maanpuolustustahto ei ole vanhakantaista retoriikkaa vaan keskeinen osa maamme kriisinsietokykyä, resilienssiä.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

Perinteisten sotilaallisten uhkien rinnalle on noussut monenmuotoisia hybridi- ja kybermaailman uhkia. Tässä maailmassa puolustusratkaisumme lähtee uskottavasta, ajanmukaisesta sotilaallisesta suorituskyvystä, jonka kivijalkana toimii yleinen asevelvollisuus. Nuorten keskuudessa maanpuolustustahdossa on nähtävissä huolestuttavaa liikehdintää. Paniikinappulan käyttöön ei ole aihetta, mutta muutosten syistä on järkevää käydä avointa keskustelua. Mikäli sama kehityslinja on jatkuakseen, on edessä vakavamman pohdiskelun paikka.

Olen tutkimuksen tuloksista yllättynyt, sillä saamani käsityksen mukaan tuntuma kentällä on kovin toisenlainen. Vierailin hiljattain Porin prikaatissa, ja siellä minulle muodostui käsitys erittäin motivoituneesta varusmiesaineksesta. Ehkä uudenlainen opetus siellä on luonut hyvää pohjaa motivaatiolle palvella varusmiehenä ja reserviläisenä. Suomalaisten maanpuolustustahto on vahva, kansainvälisestikin Euroopan korkeimpia.

Ajatus kansalaispalvelusta on kehittämisen arvoinen. Se ei tietenkään korvaisi yleistä asevelvollisuutta, mutta naiset ovat joka tapauksessa valtava voimavara maanpuolustusvelvollisuuden ja kokonaisturvallisuuden kehittämistyössä. Maanpuolustustahtomme rakentuu sen varaan, että myös nuoret kokevat yhteiskuntamme puolustamisen arvoiseksi. Tämä tahto perustuu inhimilliseen ja taloudelliseen hyvinvointiin, tasa-arvoon ja luottamukseen ulkopoliittikkamme viisauteen. Meidän on rakennettava maatamme niin, että luottamme maanpuolustuksen tarjoavan perustan oman maamme ja arvopohjamme turvaamiselle.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt sitten kunkin eduskuntaryhmän edustajalle 2 minuutin vastauspuheenvuorot.

14.24 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan ajankohtaiskeskustelu maanpuolustustahdosta on tarpeellinen ja hyvin ajoitettu. Viime viikolla maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta julkaisi vuosittaisen tutkimuksen suomalaisten asenteista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ja maanpuolustukseen. Tutkimus osoitti suomalaisten näkemyksissä melko huomattavia muutoksia, joihin on syytä kiinnittää huomiota. Suomessa on edelleen korkea maanpuolustustahto, ja luottamus puolustuspolitiikan hoitoon on vahvaa. Luottamus lähtee vahvasta tunteesta, että olemme kaikki samassa veneessä, kaveria ei jätetä. Suomen ja suomalaisten pärjääminen on yhteinen asia niin syvän rauhan oloissa kuin kriisinkin aikana.

Tänä vuonna on muisteltu vuoden 1918 tapahtumia. Sisällissodan muistovuosi on ollut sovinnon, eheyden ja kansallisen yhtenäisyyden rakentamisen muistovuosi. Yli 100-vuotiaan Suomen suuri linja on eheyden tavoittelu. 100 vuotta sitten Suomessa järjestettiin ensimmäiset yleiseen ja yhtäläiseen äänioikeuteen perustuneet kunnallisvaalit. Toimiva demokratia on turvallisuuden perusedellytys.

Arvoisa puhemies! Suomen puolustuksen perusta muodostuu yleisestä asevelvollisuudesta, vahvasta maanpuolustustahdosta, reserviin pohjautuvista, hyvin koulutetuista joukoista, koko Suomen puolustamisesta sekä tiiviistä kansainvälisestä yhteistyöstä. Siksi Suomi vahvistaa kansallista puolustuskykyä ja tiivistää kansainvälistä puolustusyhteistyötä.

Suomen kokonaisturvallisuus perustuu laajaan yhteistyöhön. Malli on toimiva ja Suomelle sopiva. Se sitoo suomalaiset turvallisuuden vahvistamiseen jokaisesta kansalaisesta maan ylimpään johtoon saakka. Jokainen suomalainen on maanpuolustaja.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

14.26 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on puolustamisen arvoinen maa ja monella mittarilla maailman paras maa. MTS:n tuoreen tutkimuksen mukaan maanpuolustustahto on kuitenkin laskenut. Tämä yhdistettynä muihin turvallisuusympäristömme uhkiin, kuten lisääntyneeseen hybridivaikuttamiseen, on huolestuttava suunta.

Erityisesti nuorten maanpuolustustahdon vaaliminen ja vahvistaminen on otettava keskeiseksi puolustuspoliittiseksi tavoitteeksi. Kodeilla, perheillä ja kouluilla on tärkeä tehtävä. Meidän on varmistettava, että nuorilla on tarpeeksi tietoa siitä, miksi Suomea on puolustettu ja miksi sitä edelleen kannattaa puolustaa.

On tärkeää, että nuorille välittyvät myös tarinat ja ymmärrys siitä, millaisin uhrauksin menneet sukupolvet ovat Suomea rakentaneet. Suurin juhlapäivämme itsenäisyyspäivä luo oivallisen puitteen vaalia arvoja, jotka luovat yhtenäisyyttä ja kokoavat suomalaisia yhteen. Hiljaisen tiedon siirtyminen sukupolvelta toiselle on tärkeää.

Vahvan maanpuolustustahdon ohella Suomen puolustuksen kulmakiviä ovat yleinen asevelvollisuus ja riittävät puolustuksen resurssit. Lisäksi tarvitaan laajat mahdollisuudet osallistua maanpuolustuksen ja kokonaisturvallisuuden eri tehtäviin myös vapaaehtoisesti. Asevelvollisuusjärjestelmää on tarpeen uudistaa, jotta myös nuoret ikäluokat kokevat maanpuolustustahdon korkeammaksi. Varusmiespalveluksen velvoittavuudesta emme voi luopua, mutta järjestelmää on kehitettävä tasa-arvoisempaan suuntaan.

Lisäksi seuraavan hallituksen on selvitettävä kansalaispalveluksen mahdollisuudet ja toteuttamisen edellytykset. Kansalaispalvelus toisi maanpuolustukseen osallistumisen niidenkin ulottuville, jotka eivät asevelvollisuutta suorita. Mahdollinen kansalaispalvelus ei kuitenkaan korvaisi yleistä asevelvollisuutta vaan mahdollisesti huolellisten selvitysten tuloksena ja perustellusti saattaisi sitä yleistä asevelvollisuutta täydentää.

Kuten sanottu, arvoisa puhemies, jokainen suomalainen on maanpuolustaja.

14.29 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan viime viikolla julkaisemassa mielipidetutkimuksessa suomalaisten maanpuolustustahto on pudonnut alimmilleen sitten vuoden 1989. Asiasta keskusteltaessa on kuitenkin syytä muistaa, että mihin tahansa toiseen Euroopan valtioon verrattuna on kansalaistemme maanpuolustustahto edelleen meillä Suomessa erittäin korkealla.

Huolestuttavinta tuoreen tutkimuksen tuloksissa on maanpuolustustahdon jo neljättä vuotta jatkunut lasku. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä peräänkuuluttaa toimenpiteitä maanpuolustustahdon vahvistamiseksi. Esitämme kehityksen taustojen selvittämistä tieteellisellä tutkimuksella, jotta todelliset syyt löydetään ja niihin voidaan vaikuttaa.

Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä korostaa myös tarvetta tuoda kaikkien suomalaisten, myös naisikäluokan, osaaminen kokonaismaanpuolustuksemme piiriin.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä eduskunnassa yksittäiset asiat jakavat puolueita, hallitusta ja oppositiota. Maanpuolustuksen asiat on kuitenkin jo vuosikymmeniä koettu yhteisiksi. Meidän on tehtävä töitä sen eteen, että meitä maanpuolustuksen asioissa yhdistävä henki saataisiin ulotettua myös muihin yhteiskunnan suurten kysymysten ratkaisuihin.

Maanpuolustustahto Suomen uskottavan puolustusratkaisun kulmakivenä syntyy ennen kaikkea siitä, että kansalaiset kokevat isänmaansa puolustamisen arvoiseksi. Kyse ei ole vain halusta puolustaa yhteiskuntamme rakenteita vaan myös sen arvoja, ihanteita ja ihmis-kuvaa.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

Onkin pyrittävä siihen, että jokainen kansalainen voisi kokea olevansa merkityksellinen osa yhteiskuntaamme, suomalaista kansankotia. Tässä myös meidän päättäjien rooli on tärkeä esimerkin näyttäjänä, jotta erimielisyyksiin etsittäisiin ratkaisuja yhdessä sopien.

Ja näin itsenäisyyspäivän aattona haluan lausua lopuksi kiitoksen sotiemme sukupolvelle, jonka korvaamattoman työn tuloksena saamme elää vapaassa Suomessa.

14.31 Lea Mäkipää sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! MTS:n teettämän tutkimuksen mukaan suomalaisten maanpuolustustahto on selvästi laskenut. Tulos on yllättävä, sillä tilanne Suomen turvallisuusympäristössä ei ole oleellisesti viime vuodesta muuttunut, vaikka esimerkiksi Ukrainassa selkkaukset jatkuvat. Matalinta maanpuolustustahto oli nuorten sekä naisten keskuudessa.

Vähemmälle huomiolle tutkimustuloksien tulkinnassa on jäänyt se, että kysymys maanpuolustustahdosta koski nimenomaan aseellista puolustautumista. Huomattavaa on, että kysymykseen siitä, tulisiko Suomen puolustautua aseellisesti kaikissa tilanteissa, tuli 6 prosenttiyksikön verran vähemmän kyllä-vastauksia viime vuoteen verrattuna. Etenkin epävarmojen osuus on noussut monessa mittaustuloksessa. Voi olla, että vastauksista heijastuu näkemys nykysodan luonteen monipuolistumisesta, koska samaan aikaan henkilökohtainen maanpuolustustahto on pysynyt korkealla 84 prosentin tasolla.

Selvä enemmistö pitää nykyistä asevelvollisuusjärjestelmää parhaana vaihtoehtona Suomelle. Useampana vuonna peräkkäin Nato-jäsenyyden kannatus on laskemassa. Kansalaisia huolettaa etenkin ilmastonmuutos, terrorismi, hallitsematon maahanmuutto sekä alkanut keskustelu joukkotuhoojien leviämisestä. Eilisessä lähetekeskustelussa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta korostui nykyistä enemmän valistustyö nuorille ja naisille.

Arvoisa puhemies! Sinisten puolustusohjelman mukaan koko kansalle tulisi antaa mahdollisuus osallistua maanpuolustukseen. Esimerkiksi kouluissa toiselle asteelle liittyvä teoriapainotteinen maanpuolustuksen peruskurssi antaisi nuorille perustiedot maanpuolustuksesta. Lisäksi naisille tulisi taata mahdollisuus osallistua maanpuolustuksen eri tehtäviin nykyistä laajemmin. Maanpuolustusasia on koko kansan asia.

14.33 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maanpuolustus on peruskalliomme. Eräs viisas mies kerran sanoi: Jokaisella maalla on armeija. Jos se ei ole oma, se on jonkun muun. Nuo sanat ovat jääneet mieleeni, sillä hyvin oikeassa hän oli.

Suomalainen maanpuolustustahto on perinteisesti ollut hyvin korkea niin kuin myös se prosentti, kuinka moni asevelvollinen mies suorittaa varusmiespalveluksen. Koko väestöstä edelleen 74 prosenttia kannattaa yleistä asevelvollisuutta, joka onkin ainoa realistinen vaihtoehto koko maan puolustamiseksi. Se on kustannustehokas ja ennen kaikkea laadultaan ylivoimainen järjestelmä meille suomalaisille.

Yleisen asevelvollisuuden kannatuksen trendi on kuitenkin laskeva. Myös maanpuolustustahto on selvityksen mukaan notkahtanut erityisesti alle 25-vuotiailla. Toki siinäkin ikäluokassa suurin osa edelleen ymmärtää asian tärkeyden.

Ehkä tämä pieni notkahdus johtuu siitä, ettei suurella osalla nuorista miehistämme ja naisistamme ole enää suoraa kosketusta veteraanisukupolveen. Ehkä uhraukset eivät enää ole läsnä. Tieto siitä, mitä maamme eteen on uhrattu, on siirrettävä jälkipolville. Tässä onkin tärkeä rooli esimerkiksi arvokasta työtä tekevilla veteraani- ja maanpuolustusjärjestöillä.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

Me perussuomalaiset uskomme, että fiksu Suomen nuoriso kyllä ymmärtää, miksi taistelemme, jos taistelemme. Muistakaa, hyvä ihmiset, jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin sanat: ”Kansa, joka ei tunne menneisyyttään, ei hallitse nykyisyyttään eikä ole valmis rakentamaan tulevaisuutta varten.”

14.36 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maanpuolustustahdon ydin on, että jokainen suomalainen kokee maamme puolustamisen arvoiseksi. On varmistettava, että kaikki pysyvät mukana, jokaisella on mahdollisuus kouluttautua, päästä osalliseksi yhteiskunnan rakentamiseen ja luottaa saavansa apua tarvittaessa.

Maanpuolustustahto on laskenut, kun kysyttiin valmiutta puolustaa aseellisesti kaikissa olosuhteissa. Erityisen suuri pudotus oli alle 25-vuotiaiden parissa. Samanaikaisesti on huomattava, että maanpuolustustahto ei juurikaan ole laskenut, kun kysyttiin halukkuutta osallistua maanpuolustuksen eri tehtäviin omien kykyjen ja taitojen mukaan: 84 prosenttia olisi siihen valmis.

Näyttääkin siltä, että emme osaa tarjota oikeanlaisia väyliä hyödyntää suomalaisten korkeaa maanpuolustustahtoa. Uudet uhat ovat nousseet perinteisen aseellisen uhan rinnalle, mutta maanpuolustuksesta puhuttaessa esiin nousee yleensä vain asevelvollisuus. Meillä ei ole tarjota kansalaisille muunlaista koulutusta laajan turvallisuuden näkökulmasta, vaikka tarve ja halu on ilmeinen. Meidän tulisikin pohtia keinoja, miten laajennamme kaikkien osallisuutta maanpuolustukseen. Pidän erittäin valitettavana, että sen sijaan puolustusministeriltä on kuultu lausuntoja, joilla halutaan sulkea pois eri ryhmiä kyseenalaistamalla milloin suomenruotsalaisten, kaksoiskansalaisten, siviilipalveluksen suorittaneiden tai milloin naisten maanpuolustustahtoa.

Arvoisa puhemies! On selvä, että asevelvollisuus kaipaakin päivittämistä tähän päivään: tasa-arvoisempaan ja valikoivampaan suuntaan. Vain yhdelle sukupuolelle pakollinen järjestelmä on vieras etenkin nuorille, joille tasa-arvo on itsestäänselvyys. Seuraavan hallituksen onkin tehtävä selvitys kaikkia koskevasta kansalaispalveluksesta. Avainasemassa on huolehtia, että yhteiskuntamme säilyy kaikkien mielestä puolustamisen arvoisena. Ja kuten kyselykin kertoo, kaikkein suurin turvallisuusuhka on ilmastonmuutoksen eteneminen, jota vastaan meidän on yhteisesti taisteltava.

14.38 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan vuosittaiset katsaukset ovat mielenkiintoista luettavaa. Vaikka haastattelujen otoskoko on kohtuullisen pieni, niin osa kysymyksistä ulottuu jopa 60-luvulle asti. Pitkät aikasarjat kertovat enemmän kuin yksittäinen poikkileikkaus.

Tuoreimmassa selvityksessä eniten keskustelua herätti suhtautuminen maanpuolustukseen. Kaksi kolmannelta vastanneista oli sitä mieltä, että suomalaisten tulisi puolustaa maata aseellisesti, vaikka lopputulos olisi epävarma. Maanpuolustustahto on alhaalla nuorilla ja naisilla. Johtuisiko mielipiteitten eriytyminen siitä, että näitä ryhmiä, nuoria ja naisia, kuunnellaan yhteiskunnassa muita vähemmän? Jos kansalaiset kokevat, että yhteiskunta on oikeudenmukainen ja tasa-arvoinen ja tarjoaa osallisuutta ja myönteisiä tulevaisuudennäkymiä, maanpuolustustahtokin löytyy. Maataan voi puolustaa myös ilman asetta ja täyttää näin perustuslain velvoitteet.

Henkilökohtainen maanpuolustustahto ei ole juurikaan laskenut. Se on edelleen poikkeuksellisen korkea. Yli 80 prosenttia vastanneista olisi valmis puolustamaan maataan henkilökohtaisten kykyjensä ja taitojensa mukaan. Suomalaiset haluavat puolustaa omaa

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

maataan, eivät sotilasliittoa, sekin katsauksessa kävi selväksi. Voidaan kysyä, vaikuttaako vieraitten valtioiden joukkojen ja sotakaluston lisääntyvä läsnäolo Suomessa kielteisesti maanpuolustustahtoon. Yleinen asevelvollisuus tulee säilymään maanpuolustuksen runkona, mutta se ei riitä. Sen rinnalle tulee kehittää vaihtoehtoisia osallistumismalleja. Maanpuolustustahtoa on, mutta onko oikeita toimintatapoja? Seuraavan eduskuntakauden aikana näihin kysymyksiin täytyy löytyä vastaus. Yksituumaisuus kansakunnan perimmäisissä kysymyksissä on suurempi voima kuin sotakoneitten määrä. Yhteenkuuluvuus lisääntyy, kun heikoimmassakin asemassa olevat päästetään tasaveroisesti yhteiskuntaan osallisiksi.

14.40 Thomas Blomqvist r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman, arvoisa rouva puhemies! Förra veckan publicerade planeringskommissionen för försvarsinformation sin senaste undersökning av försvarsviljan i Finland. Enligt den mätningen anser nu 66 procent av befolkningen att Finland ska försvara sig med vapen om landet blir anfallet. Det är en märkbar minskning från föregående mätning, och speciellt orolig är jag för att minskningen har varit störst i gruppen unga personer under 25 år. Det här är som sagt det mest oroväckande.

Det är viktigt att vi kan upprätthålla ett trovärdigt försvar nu och i framtiden, och för att det ska kunna lyckas måste försvarsviljan vara hög, och därför ska den här trenden nu tas på allvar trots att försvarsviljan internationellt sett ännu är hög i Finland.

Arvoisa puhemies! Yleinen asevelvollisuus on keskeinen osa Suomen puolustusratkaisua, ja laadukkaalla varusmies- ja reservikoulutuksella voimme myös ylläpitää uskottavaa sotilaallista puolustuskykyä. Samalla on hyvä painottaa sitä, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan selkeänä päämääränä on toimia niin, että Suomi ei joudu sotilaallisen konfliktin osapuoleksi. Mutta myös tässä tavoitteessa on ensisijaisen tärkeää, että ylläpidämme yhteiskunnan kriisinsietokykyä ja puolustuksen uskottavuutta.

Muuttuvassa ympäristössä tarvitsemme maanpuolustuksen, joka pystyy vastaamaan myös uusiin yhteiskunnallista vakautta uhkaaviin haasteisiin, ja maanpuolustustahdon on oltava korkea. Ja on tärkeää, että me päättäjät seuraamme tilannetta ja että meillä on halu ja kyky kehittää yleistä asevelvollisuutta niin, että se vastaa meidän puolustustarpeita, ja niin, että se myös asevelvollisten näkökulmasta on sekä motivoiva että tarkoituksenmukainen.

Det är alltså viktigt att vi är lyhörda för vad som påverkar försvarsviljan och att vi kan utveckla och anpassa den allmänna värnplikten, bland annat så att den blir mer jämställd, och i det arbetet kan ett allmänt uppbåd för hela årskullen vara ett första steg.

Vi behöver också utreda om och hur vi kan utveckla en medborgartjänstgöring parallellt med värnplikten. Och vi ska verka för att general Adolf Ehrnrooths ord också gäller i framtiden: Finland är ett bra land som är värt att försvara. [Eero Heinäluoma: Just så!]

14.43 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tasavallan presidentin huomenna isännöimään itsenäisyyspäivän vastaanottoon on jälleen kutsuttu sotiemme veteraaneja. Tänä vuonna kutsuttujen veteraanien joukossa on kymmenen yli 100-vuotias veteraania. Kiitos näiden ja muiden veteraanien panoksen, maamme on saanut elää pitkää rauhan ja vaurastumisen aikaa.

Pitkä rauhanaika on varmasti omalta osaltaan vaikuttanut siihen, että sodan kauhut ja kriisit tuntuvat monen suomalaisen, erityisesti nuoren, näkökulmasta kaukaisilta. Hyvin-

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

voinnin keskellä on vaikea kuvitella, miten toimittaisiin kriisitilanteessa, ja nuoret katsovat maailmaa eri tavalla kuin vanhempien sukupolvien edustajat: globaalit haasteet, kuten ilmastonmuutos ja pakolaisten tilanne, näyttävät todellisempina ongelmina kuin oman maan puolustaminen aseellisesti kaikissa tilanteissa.

Todellisuus ympärillämme on kuitenkin sellainen, että myös suomalaisten pitää olla valmiita omaa maata kohtaaviin sotilaallisiin uhkiin ja kriiseihin. Asovanmeren selkkaus on tuore muistutus sotilaallisen uhan mahdollisuudesta. Paras tae ja turva itsenäisyydellemme ja turvallisuudellemme on vahva maanpuolustustahto ja yhtenäisyys, ja tätä tulee pitää yllä.

Varusmiespalvelusta tulee edelleen kehittää ja luoda kannustimia sen suorittaville nuorille, ja asevelvollisuuden suorittaminen ei saa liikaa vaikeuttaa tai heikentää mahdollisuuksia päästä esimerkiksi opiskelemaan.

Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu ja ministerin mainitsema tuleva selvitys maanpuolustustahdosta ovat todellakin tarpeellisia ja ajankohtaisia.

14.45 Paavo Värynen tl (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todellakin syytä tarkemmin selvittää, mistä tämä maanpuolustustahdon heikkeneminen johtuu. Tässä vaiheessa voimme esittää siitä vain omia arvelujamme. Minulla on se käsitys, että suomalaiset ovat valmiina puolustamaan itsenäistä, sotilaallisesti liittoutumatonta, puolueetonta Suomea.

Oma käsitykseni on, että maanpuolustustahdon heikkeneminen saattaa liittyä siihen, että meidän turvallisuuspoliittisesta linjastamme on syntynyt viime vuosina hyvin epämääräinen käsitys. Tähän on kaksi syytä.

Ensinnäkin Suomi on pyrkinyt tulkitsemaan Lissabonin sopimusta siten, että se velvoittaa Euroopan unionin jäsenvaltiot antamaan toisille jäsenmaille myös sotilaallista apua, ja Suomessahan lainsäädäntöä on muutettu niin, että voidaan lähettää sotilaita ulkomaille myös taistelutehtäviin.

Toinen seikka, joka on hämärtänyt meidän asemaamme ja linjaamme, on Suomen suhde Natoon. Isäntämaasopimus on tulkinnanvarainen. Ruotsissa parlamentti käsitteli vastaavan asiakirjan ja asetti omia ehtojaan tälle yhteistyölle. Toisaalta Suomi on ollut mukana liisääntyvässä määrin Naton ja johtavien Nato-maiden sotaharjoituksissa tavalla, joka on synnyttänyt epäselvyyttä Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisesta linjasta. Samaan aikaan kun kansan keskuudessa Nato-jäsenyyden kannatus on alentunut, Suomen hallitus on pyrkinyt hyvin voimakkaasti tiivistämään yhteistyötä Naton kanssa.

Eduskuntavaalien yhteydessä ja seuraavaa hallitusta muodostettaessa on tärkeää keskustella Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan peruslinjoista, isäntämaasopimuksen tulkinnoista, sotaharjoituksista ja osallistumisesta sotilaalliseen kriisinhallintaan.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Nyt on ryhmistä kommentit saatu, seuraavaksi ministeri Niinistö, 1 minuutti, ja myöskin puolustusvaliokunnan puheenjohtajalle vielä 1 minuutti. Sen jälkeen mennään debattikeskusteluun, ja voi tehdä varauksia jo nyt. — Olkaa hyvä.

14.47 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia rakentavista puheenvuoroista. Todellakin jokainen suomalainen on maanpuolustaja, kuten useam-

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

massakin ryhmäpuheenvuorossa todettiin. Suomi on puolustamisen arvoinen maa, ja jokaisella suomalaisella on puolustettavaa.

Kuten puolustusvaliokunnan puheenjohtaja Kanerva totesi ja itsekin toin esille, varusmiesten maanpuolustustahdossa ei ole moitteen sijaa. Jotain teemme siis oikein, ja kiitos siitä kuuluu lähinnä Puolustusvoimille. Saman arvopohjan soisi tietenkin koko ikäluokalle, mutta siihen voimme yrittää vaikuttaa enemmän kodin ja koulun kautta. Siis koko yhteiskunta mukaan, ei pelkästään Puolustusvoimat.

Kansalaispalvelus mainittiin muutaman kerran. Edustaja Vikmanin tavoin kuitenkin painotan, että yleisen asevelvollisuuden pakottavuudesta ei voida tinkiä piiruakaan, eikä sen vaihtoehtona voi olla kansalaispalvelus. Laajan turvallisuuden osalta voidaan kansalaisten osallistumista kyllä lisätä, mutta se ei mitenkään korvaa aseellisen palveluksen suorittamista. Nykyjärjestelmä on puolustuskyvyn kannalta hyvä. Se tuottaa kustannustehokkaasti riittävän nuoret sodanajan joukot.

Vielä lopuksi edustaja Mustajärvelle toteaisin, että Suomessa ei ole vieraiden valtioiden joukkoja tai vieraiden valtioiden kalustoa muutoin kuin Suomen kutsumana, harjoituksissa, jotka parantavat Suomen puolustuksen suorituskykyä. [Markus Mustajärven välihuuto]

Puhemies Paula Risikko: Vielä sitten puolustusvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Kanerva, 1 minuutti.

14.49 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen verran näistä laskeneista maanpuolustustahdon numeroista, että ehkäpä — ehkäpä, todistusaineistoa ei ole, mutta tämä on oma käsitykseni — siihen on omalta osaltaan ollut vaikuttamassa mahdollisesti se, että varsinaisen aseellisen maanpuolustuksen rinnalla ihmiset kokevat olevan paljon muita toimintaympäristöstämme kumpuavia haasteita, uhkia ja riskejä turvallisuudellemme. Tiedämme hybridin ja kyberin, aina ilmastonmuutoskeskusteluun saakka, ja tämä koetaan tavalla, jossa tarvitaan muitakin kokonaisturvallisuuden toimia kuin pelkästään aseellista maanpuolustusta, josta — puolustusministeriä lainaten — meillä ei ole varaa palaneen puupennin vertaakaan tinkiä. Tästä toivottavasti olemme eduskunnassa täysin samaa mieltä.

Toinen asia on tietysti tämä keskustelu tulevasta asevelvollisuuden suorittamisen mahdollisuudesta. Miehillä siinä ei ole mitään tinkimisen varaa, mutta sen laventaminen kansalaispalvelun suuntaan saattaa hämärtää joidenkuiden ajatusmaailmassa sitä, mistä on kysymys.

14.50 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuusratkaisut ovat saaneet laajan hyväksynnän ja myös korkean arvostuksen, ja siihen, että me huolehdimme omasta puolustuksestamme, luotetaan laajasti. Tämän järjestelyn kivijalkoja on kaksi: toinen on kansalaisten yleinen vahva maanpuolustustahto, ja sitten siihen välttämättä liittyen yleinen asevelvollisuus, niin kuin täällä on todettu.

On aihetta olla huolissaan siitä, mitä äskettäiset tutkimustulokset kertovat. Jos yleinen maanpuolustustahto laskee, voi kysyä, säilyykö yleinen asevelvollisuus niin suosittuna kuin se nyt on. Jos meillä ei olisi yleistä asevelvollisuutta ja nuorten miesten — ja tänä päivänä monesti myös nuorten naisten — halua suorittaa varusmiespalvelusta, olisi turvallisuusasemamme koko lailla toinen kuin mitä se on viime vuodet ollut. Olisimme aivan uudessa tilanteessa, jossa luottamus myöskään Suomen puolustuskykyyn ei voisi olla sitä,

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

mitä se on nyt ollut. Siksi tähän yleisen asevelvollisuuden kestävyYTEEN täytyy todella paneutua sekä eduskunnan että hallituksen.

14.51 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on hyvä maa, ja täällä on hyvä elää. Meillä on monia asioita, mitkä eivät ole itsestäänselvyyksiä. Ne liittyvät koulutukseen, terveydenhuoltoon, vapauteen sanoa oma mielipiteensä, ja vähänkin kun maailmaa tuolla kiertää, näkee, että näin ei joka paikassa ole.

Maanpuolustuksen selkäranka on yleinen asevelvollisuus ja reserviläisiin pohjautuvat sodanajan joukot, ja tästä meidän täytyy pitää aina kiinni.

Hieman kavahdin tuota vihreiden eduskuntaryhmän puheenvuoroa, jossa viitattiin siihen, että meidän pitäisi siirtyä jollain tavalla valikoivaan asevelvollisuuteen. Tästä on vaarallisia esimerkkejä länsinaapuristamme Ruotsista, jossa on yritetty palauttaa nyt asevelvollisuutta siinä onnistumatta niin kuin pitäisi tehdä.

Me tarvitsemme lisää tietoa nuorille. Mielestäni meidän pitäisi opetussuunnitelmaan lisätä myös maanpuolustuskasvatusta. Maanpuolustusjärjestöillä voisi olla tässä iso rooli yhteistyössä koulujen kanssa: Miksi maata puolustetaan, mitä se armeija ylipäättään on, mitä ne poikkeusolot tarkoittavat ja niin edelleen? Miksi isänmaa meille on tärkeä?

Puhemies Paula Risikko: Sitten edustaja Krista Kiuru. Teillä on siellä uutisia.

14.52 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on tämmöisenä päivänä todella tärkeää todeta, että kyllä maanpuolustustahto on yksi tärkeimmistä perinnöistä, joka välittyy isältä pojalle, sukupolvelta toiselle, äidiltä tyttarelle. Näin ollen sotiemme veteraanit, jotka aikoinaan seisoivat rajalla, olivat mahdottomankin edessä. Monet palasivat, monet jäivät.

Meillä on paljon velkaa maksettavana tässä maassa. Siltä osin eduskunta on tänään tehnyt osansa ja myöskin jo eilen siinä, että keskustelemme näistä asioista, mutta myös siinä, että veteraanien kuntoutus tulee paranemaan. Tänään sosiaali- ja terveysvaliokunta on tehnyt siihen liittyviä päätöksiä. Myöskin olemme tehneet eilen yhteisen sosiaali- ja terveysvaliokunnan lakialoitteen, jota kaikki ryhmät ovat olleet mukana eteenpäinviemässä, ja tuo hyvä uutinen on se, että pitkään on odotettu, että sotainvalidien haitta-astetta voitaisiin laskea, ja nyt olen iloinen kertoessani teille, että eduskunnassa yksimielisesti tämä lakialoite tulee kiireellisenä käsittelyyn ja tulemme tuota haitta-astetta laskemaan 10:een, [Puhemies koputtaa] ja näin tämä tahto säilyy myös isältä pojalle.

14.54 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen todella iloinen, että tämä valiokuntamme puheenjohtaja Kiurun juuri esittelemä lakialoite on täällä itsenäisyyspäivän alla, että siitä voimme yhdessä keskustella ja saada varmasti kaikkien tukea. On hienoa, että tässäkin näytimme, että eduskunta on yhteistuumainen sotaveteraanien ja sotainvalidien asioitten äärellä. Kuten tiedämme, sotainvalidien joukko harvenee nopeasti. Veteraanien keski-ikä on jo 93 vuotta, ja tämän vuoden alussa sotainvalideja oli vain noin 1 500 enää elossa. Veteraanasioissa on kyse nuorempien sukupolvien kunniavelasta. Nyt käsittelyssä oleva lakiesityksemme tarkoittaa olennaista etua asianomaisille invalideille, ja se helpottaa siten heidän asemaansa. Toivon tälle lakiesitykselle meidän kaikkien laajaa tukea.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

14.55 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vahvan maanpuolustustahdon ylläpitäminen on koko kansakunnan etu, ja on todella ilo todeta näin isänmaamme itsenäisyyspäivän aattona, että olemme kaikki eduskuntaryhmät yhdessä tehneet lakialoitteen sotilasvammalain muuttamisesta. Tuo yhteinen aloite on kunnianosoitus heille, jotka olivat valmiita antamaan kaikkensa yhteisen isänmaan hyväksi. Tuossa lakialoitteessa todellakin laajennetaan sotainvalidien oikeutta päästä valtion kustantamaan hoitoon, jos ikääntynyt sotainvalidi ei enää heikentyneen terveyden takia pärjää kotona. Meidän tehtävämme on turvata ikääntyneiden sotainvalidien oikeus palveluihin ja huolehtia heidän hyvinvoinnistaan.

Arvoisa puhemies! Suomi ei olisi näin hyvä maa ilman sotiemme veteraanien ja sotainvalidien tekemiä uhrauksia. Tuo lakialoite käsitellään kiireellisenä. Uskon, että se saa koko eduskunnan vahvan tuen.

14.56 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri, sanoitte tuossa ensimmäisessä puheenvuorossa: ”Kuinka puolustamisen arvoisena Suomi koetaan.” Varapuheenjohtaja, sanoitte, että me päättäjät toimimme esimerkin näyttäjinä.

Tuntuu hieman naiiville, että juuri äsken äänestimme sotilastapaturmalaista ja siitä, että varusmiehille ei anneta korvauksia taannehtivasti. Vuoden alustahan on astumassa voimaan laki, jolla varusmiehet saatetaan samaan tilaan kuin kriisinhallinnassa toimivat. He ovat kaksi vuotta saaneet nyt erityistä lisävarustusturvaa tapaturmista, vammautumisista tai kuolemantapauksista, ja nyt suomalainen varusmies on eriarvoisessa asemassa verrattuna heihin vielä tämän vuoden loppuun saakka. Eliikkä vuoden loppuun saakka on tilanne, että varusmiehillä ei ole tätä lisävarustusturvaa. Minä kysynkin: kuinka arvokkaana me pidämme täällä varusmiestä, hänen terveyttään ja hänen henkeään? Minun mielestäni olisi korkea aika kertoa, että yhdenvertaisuuden nimissä heidät tulisi asettaa samalle viivalle.

Vetoankin nyt koko eduskuntaan: me teimme yhdessä lakialoitteen, [Puhemies koputtaa] ja eduskunnan enemmistö sitä kannatti, että valtiovarainvaliokunta huomioisi tämän ja toisi [Puhemies koputtaa] toisella tavalla sitten korvaukset. Tämä lakialoite, [Puhemies: Aika!] minkä valiokunta teki, on hyvä.

14.57 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eduskuntapuolueiden yhteinen lakialoite sotainvalidien haitta-asterajan alentamisesta 10 prosenttiin on oikeudenmukainen ja hyvä ratkaisu. Siniset tukevat sitä täysin rinnoin.

Samaan hengenvetoon täytyy sanoa, että edellisten hallituksien päätös lakkauttaa useita varuskuntia oli virhe ja se oli virhe myös maanpuolustustahdon ylläpitämisen näkökulmasta. [Reijo Hongisto: Kauhava takaisin!] — Täältä jo edustaja Hongisto vaati Kauhavaa. — No, sinisten näkemys on se, että jokaiseen maakuntaan pitäisi perustaa varuskunta, ja aloitetaan nyt sitten sieltä Etelä-Pohjanmaalta, mistä muun muassa edustaja Hongisto on, ja Pohjois-Karjalasta. [Naurua]

Jos katsotaan sitten perustuslakia, niin maanpuolustusvelvollisuushan tietysti kuuluu kaikille. Siksi olisi syytä myös luoda kaikille kansalaisille avoin ja vapaaehtoinen kokonaisturvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinsietokykyä tukeva noin kuukauden mittainen kurssi — ei korvaisi asepalvelusta, ei korvaisi asevelvollisuutta mutta tulisi lisänä. Ja lisäksi myös toiselle asteelle, jossa nuoret ovat, jossa he opiskelevat, maanpuolustustietoisuutta lisäävä kurssi. Näillä ratkaisuilla, uskon ja siniset uskovat, maanpuolustustahtoa voidaan nostaa.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

14.59 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä niihin kiitoksiin, että ryhmät yhdessä saivat tämän hoidettua, veteraanien asiat kuntoon. Monessa puheenvuorossa viitattiin myös siihen tärkeään työhön, mitä veteraanit ovat tehneet ja mitä me olemme heille velkaa, ja siitä todella näin itsenäisyyspäivän aattona suuri kiitos.

Mutta kun mietimme tulevaa, niin näen itse, että me emme voi maanpuolustustahtoa liittää vain perinteisiin ja ajatella, että sitä kautta maanpuolustustahtoa lisätään, että meillä olisi parempi yhteys sodan käyneeseen sukupolveen, vaan ennen kaikkea tulee se, että me huolehdimme, että tämä yhteiskunta on tasa-arvoinen ja kaikki kokevat tämän omakseen.

Mikä on hyvin tullut monessa puheenvuorossa esiin, niin meidän pitäisi löytää myös niitä keinoja, miten maanpuolustusta voidaan laajentaa, ja sen takia ajatus tästä kansalaispalvelusta on mielestäni selvittämisen arvoinen. Mutta toki meidän täytyy myös huolehtia siitä, että meillä on asevelvollisuus ja me saamme sinne sekä miehet että naiset, halukkaat, parhaat kyvyt käyttöön, ja sitä myöten me voimme ajatella, että sitä kohtaa voidaan myös tehdä hieman nykyistä valikoivammaksi.

15.00 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Asevelvollisuus on käytännön tasolla muuttunut huomattavasti viimeisten kymmenien vuosien aikana siinä, mitä tulee johtamiseen sekä käytännön tekemiseen. Uskon, että hyvällä syyllä voi sanoa, että asevelvollisuus ei ole pelkästään velvollisuus vaan myöskin oikeus ja että hyvin harva niistä, jotka sen läpi ovat käyneet, katu siellä vietettyä 6:ta kuukautta tai 12:ta kuukautta. Siinäkin mielessä olisi tärkeää, että koko ikäluokalle taattaisiin tämä mahdollisuus, että koko ikäluokka olisi kutsunnoissa mukana ja joutuisi itseksensä pohtimaan sitä, haluaako ottaa tähän osaa vai ei.

15.01 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että rintamaveteraanien kuntoutusasia saadaan vihdoin kuntoon.

Suomi on todella hyvä maa meille suomalaisille, niin kuin tässä on kuultu moneen otteeseen, mutta meidän historiamme sisältää sekä surua että iloa. Oman rakkaan isänmaan puolustaminen ja sen jälleenrakentaminen on yhdistänyt kansaamme, mutta vaikeista ajoista huolimatta suomalaiset ovat sodan ajan, 101 vuoden ajan rakentaneet omaa maataan ja tehneet yhteisiä päätöksiä. Juhlavuosi viime vuonna vietettiin teemalla Yhdessä. Se antoi mahdollisuuden ymmärtää menneitä, kokea yhdessä ja antaa suuntaa Suomen tulevalle kehitykselle. Nyt on meidän ja myös nuoremman sukupolven vuoro jatkaa tätä arvokasta työtä, mitä edelliset sukupolvet ovat rakentaneet.

Maamme puolustamiseen tarvitaan ihmisiä. Yleinen asevelvollisuus on hyvä järjestelmä ja kaiken perustana, mutta, hyvät kollegat, uskottavaan puolustukseen kuuluu myös aseita. Tässä asiassa on syytä olla realistinen.

15.02 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että eduskunta käy tämän ajankohtaiskeskustelun. Maanpuolustustahdon heikkeneminen on hyvin huolestuttavaa, ja erityisen surullista se on näin itsenäisyyspäivän alla. Samalla tämä on kuitenkin aika hyvä herätys meille siitä, miten helposti asioita aletaan pitää itsensä selvyyksinä.

Moni kollega on jo käyttänyt erittäin hyvän puheenvuoron tästä aiheesta, ja kuten on todettu, tämä nykyisen kaltainen kehityssuunta ei voi jatkua vaan suunta on ehdottomasti

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

saatava kääntymään. Me emme saa unohtaa juuriamme tai itsenäisyytemme hintaa koskaan.

15.03 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! 101-vuotias Suomi on puolustamisen arvoinen. Korkea maanpuolustustahto yhdessä laajan reservin, yleisen asevelvollisuuden ja sotilaallisen liittoutumattomuuden kanssa muodostaa maanpuolustuksemme ja siten myöskin itsenäisyytemme kivijalan.

Presidentti Niinistö on oivalla tavalla todennut, että tärkein puolustuslinjamme menee korvien välissä. Ja mihin tämä viime kädessä nojaa? Siihen, että mahdollisimman moni suomalainen kokee, että Suomi on puolustamisen arvoinen. Ja se taas nojaa siihen, että mahdollisimman moni kokee, että he voivat olla osallisia yhteiskunnassa.

Nimenomaan tähän osallisuuteen pohjaa itsenäisyytemme ja kansakuntamme eheys ja vahvuus. Etenkin tänä vuonna, kun vietämme vuoden 1918 muistovuotta, on hyvä muistaa, että juuri osallisuus, yleinen ja yhtäläinen äänioikeus kunnallisvaaleissa, oli ratkaiseva tekijä sille, kuten Mauno Koivisto on todennut, että talvisodan ihme tapahtui jo ennen talvisotaa. Näin ollen, mitä useampi ihminen voi [Puhemies koputtaa] kokea osallisuutta isänmaasta, sitä vahvempia kansakuntana olemme.

15.04 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni tässä ei ole kyse menneisyyden tuntemisesta vaan nykyisyydestä ja juuri ihmisten kokemuksista osallisuudesta sekä yhteiskunnan yhtenäisyydestä. Jos halutaan nostaa maanpuolustustahtoa, niin keskeistä on siis toimia nykyistä ponnekkaammin nuorten syrjäytymistä vastaan ja yhteiskunnallisen tasa-arvon vahvistamiseksi.

Näin itsenäisyyspäivän aattona on mielestäni myöskin äärimmäisen tärkeää painottaa, että isänmaallisuus ei saa olla sellainen käsite, joka sulkee ison osan suomalaisista ulkopuolelle taustan, äidinkielen, uskonnon tai poliittisten mielipiteiden perusteella, vaan isänmaallisuuden pitää olla jotain sellaista, jota jokainen saa tuntea ja jota jokainen saa myöskin määritellä.

Panin ilolla merkille tänään julkistettuja tutkimustietoja siitä, että erityisesti nuoret pitävät Suomen luontoa ja kansallispuistoja tärkeimpänä isänmaallisuutena. Sekin mielestäni osoittaa sen, kuinka tämäkin käsite elää yhteiskunnan kehittymisen myötä.

15.05 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ja maanpuolustusjuhlissa ehkä se eniten käytetty lause on, että maatamme puolustetaan, jos tai kun se on puolustamisen arvoinen ja jos se on kansalaisilleen oikeudenmukainen. Siitä johtuen se on niin, että oikeudenmukaisuuteen ei kuulu etuilu eikä myöskään lusmuilu. Meidän on rakennettava yhdessä semmoista Suomea, jonka täällä asuva kokee sekä asiasyillä että tunnesyillä omaksi isänmaakseen ja sen takia myös haluaa puolustaa omaa maatamme.

Historiatietoisuus, johon täälläkin on viitattu, ei ratkaise maanpuolustustahtoa, mutta se on sen pohja. Meidän on tunnettava oma historiamme, myös viimeisten sotiemme kaikki vaiheet. Historiattomuuteen ei pidä vaipua, ei milloinkaan.

Ja ihan lopuksi, meidän on kaikkien, niin kuin tähänkin mennessä on tapahtunut, viisaalla tavalla vaalittava yhteisymmärrystä, poliittista yhteisymmärrystä, puolustuksemme päälinjasta mukaan luettuna yleinen asevelvollisuus.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

15.06 Mika Raatikainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minulla oli eilen kunnia osallistua Helsingin Rauhanturvaajien pikkujouluihin. Jäseniä on noin 600. Suurin osa on ollut sodassa tai ainakin kriisialueella, ja voin sanoa, että siitä porukasta kukaan ei toivo tietenkään sotaa tai kriisiä, mutta maanpuolustustahto on erittäin kova, kovempi kuin ehkä kauhean monella muulla.

Myös siellä kuitenkin nousi keskusteluun tämä maanpuolustustahdon tämänhetkinen pieni notkahdus. Eräänä arviona oli se, että kyse voi olla siitä, että tietty valtamedia, sanotaan nyt Yleisradio, Helsingin Sanomat ja niin pois päin, on tehnyt sanasta ”isänmaallisuus” jotenkin epäilyttävän sanan, ikään kuin siinä olisi jotain pahaa. Sitä pidän hyvin kummallisena, kuten myöskin rauhanturvaajaveteraaniystävänä.

Mitä maanpuolustustahtoon tulee, eräs jo varmaan kahdeksankymppinen rauhanturvaaja sanoi, että maanpuolustustahto on kuin hänen rakkautensa vaimoon: se on sydämessä ollut koko ajan ja pysyy siellä — ja niin pysyy maanpuolustustahtokin. — Kiitoksia.

15.07 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sotainvalidiiden haitta-asteen laskeminen 10 prosenttiin on tärkeä ja merkittävä kunnianosoitus sotainvalideille. Uskon, että heille on tärkeää myös se, kuinka maamme puolustetaan myös tänä päivänä ja tulevaisuudessa. Tästä syystä on oleellisen tärkeää tunnistaa se, kuinka alle 25-vuotiaat nuoret näkevät Suomen ja kuinka he haluavat puolustaa maamme. Vuoden 2016 nuorisobarometri osoitti, että nuorten usko maan tulevaisuuteen on vahvistumassa mutta luottamus maailman tulevaisuuteen ja Suomen tulevaisuuteen asuinmaana on heikentynyt. Suomalainen hyvinvointivaltio saa nuorilta vankan kannatuksen. Tästä syystä on ehdottoman tärkeää, että yhteiskunnan yhtenäisyyttä ja osallisuutta vahvistetaan. Yhteenguuluvuus vahvistaa myös nuorten tahtotilaa tehdä työtä maamme hyväksi.

15.08 Lea Mäkipää sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mekin kansanedustajat saamme huomenna juhlia itsenäisyyspäivän 101-vuotisjuhlaa, ja toivon, että oman kuntani sotaveteraanin siellä näkisin, jos terveydellisistä syistä hän pystyy siellä olemaan. Eli kiitos niille, jotka ovat meille luoneet tällaisen turvallisen maan.

Näistä tuloksistakin näkee, että meillä on maassamme turvallisuudentunne. Ja turvallisuutta lisää esimerkiksi yhteistyö Pohjoismaiden kanssa ja myös kansainvälinen kanssakäyminen, eli tämä on hyvin tärkeätä. Sitten tämä on erittäin mielenkiintoista ja hyvä asia, kun ministeri mainitsi, että tehdään tutkimus, mikä tämä alle 35-vuotiaitten osuus on, että mistä johtuu. Ja myös haluan antaa vielä sen tunnustuksen, kun on mainittu, että ulkopoliitiikkaa ja puolustuspolitiikkaa on maassamme hoidettu suhteellisen hyvin, että kiitos siitä ministeri Niinistölle esimerkiksi. [Ilkka Kanerva: Ja presidentti Niinistölle, molemmille!]

15.09 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! MTS:n mittauksen mukaan maanpuolustustahto vihreiden kannattajien keskuudessa on romahtanut. Vihreät ovat myös asettaneet tavoitteekseen asepalveluksen vapaaehtoisuuden. Vastuuton ehdotus tarkoittaisi reservin koon pienenemistä sellaiselle tasolle, että koko maan puolustaminen olisi mahdotonta. Yleistä asevelvollisuutta siis tarvitaan jatkossakin.

Vaikka uhkakuvat moninaistuvat, meidän on kyettävä näkemään myös se, että perinteiset sotilaalliset uhat eivät katoa. Kuten aiemmin mainitsin, tämän ymmärryksen luomiseen on panostettava myös kouluissa nuortemme osalta. Olemme ahkeralla työllä ja toisiamme kunnioittaen rakentaneet Suomesta yhden maailman parhaista maista, ja uskon, että meillä

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

on kaikki edellytykset siihen, että jokainen voi jatkossakin kokea Suomen puolustamisen arvoisena maana, [Puhemies koputtaa] ja rakentakaamme Suomea yhä paremmaksi maaksi [Puhemies koputtaa] myös tulevaisuudessa.

15.11 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuota kyselyä maanpuolustustahdosta ja sen laskemisesta on ehkä tulkittu hivenen yksipuolisesti, niin kuin täällä moni kollega on huomionnut. Elikkä laskuahan oli havaittavissa nimenomaan aseelliseen maanpuolustukseen osallistumisessa, ei kuitenkaan kokonaisturvallisuutta ja kokonaismaanpuolustusta koskevissa kysymyksissä, ja mikä tärkeintä, ei myöskään asevelvollisten kohdalla.

Siinä mielessä kun yrittää miettiä, mitä tästä tutkimuksesta pitäisi sitten ottaa opiksi, niin varmasti yhä useammalle on turvattava mahdollisuus olla mukana kokonaismaanpuolustuksessa ja etenkin niille ryhmille, joita tällä hetkellä asevelvollisuus ei koske. Ja todellakaan näitä kahta asiaa ei missään nimessä pidä asettaa toistensa vaihtoehdoiksi.

Tätä kokonaisturvallisuuteen liittyvää kansalaisosaamista ja kansalaistaitoja tulisi varmasti opettaa jo ihan perusasteella ja erityisesti myöskin toisella asteella, jolloin meillä on vielä mahdollisuus saada lähestulkoon koko ikäluokka kiinni [Puhemies koputtaa] ja siinä mielessä tietenkään unohtamatta historian ja yhteiskuntaopin opetusta, joka meille [Puhemies koputtaa] sitten tuo sen taustan tähän asiaan.

15.12 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on eduskunnassa paljon hyviä käytäntöjä, joitten luulisi parantavan maanpuolustustahtoa: on tämä selontekomenettely, jossa kaikki poliittiset ryhmät ovat mukana, sitä yhdessä tehdään, ja yksituumaisesti saadaan se aikaiseksi.

Mutta joutuu kyllä tietysti kysymään, minkälainen vaikutus — kun tässä ei ole tutkittu — on tällä puolustusvoimauudistuksella, joka tehtiin viime vaalikaudella. Osasta maakuntia varuskunnat hävisivät. Nyt kuitenkin ei ole selvää, miten se on vaikuttanut maanpuolustustahtoon niissä maakunnissa — kun yleisesti arvioidaan, että siellä, missä Puolustusvoimat on näkyvillä, myös maanpuolustustahto on korkealla tasolla. Eli tämä olisi ollut hyvä selkeästi minusta nostaa esille.

Mutta kaiken kaikkiaan tässä salissa me voimme paljon tehdä maanpuolustustahdon lisäämiseksi. Minusta ei ole välttämätöntä eikä ehkä oikeinkaan, että rupeamme arvioimaan, mitkä poliittiset ryhmät ovat tukeneet enempi ja mitkä vähempi, koska tämä on yhteinen asia. Minä uskon, että lähtökohdan [Puhemies koputtaa] tulee olla se, että koko Suomi haluaa kuitenkin, että Suomea puolustetaan.

15.13 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Reijosen näkemystä siitä, että kykenisimme tässä salissa ajattelemaan, että maanpuolustustahto ja maanpuolustus on meidän kaikkien yhteinen asia, ei yhden aika suppean kyselytutkimuksen otosten tuloksiin perustuva arvo.

Kestävää turvallisuutta ei saavuteta, jos kaikki eivät osallistu, ja meidän haluamme, että kaikki osallistuvat. Siksi myös naiset ja nuoret on otettava mukaan niin maanpuolustukseen kuin koko yhteiskunnan rakentamiseen kaikilla aloilla.

Asepalveluksella sinänsä on iso merkitys erityisesti nuorten maanpuolustustahdolle, ja sekin saattaa kyselyissä näkyä. On tärkeää, että palvelus elää ajassa ja myös kehittyy nuorten arvojen mukaan. Asepalvelus on nuoren ensikosketus maanpuolustukseen, monilla

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

nuorilla näin. Jos se tuntuu vanhentuneelta, syrjivältä tai omien arvojen vastaiselta, se on omiaan vähentämään maanpuolustushalukkuutta. [Puhemies koputtaa] Pitäkäämme siis huoli siitä, että asepalvelusarmeija [Puhemies koputtaa] pysyy tässä ajassa.

15.14 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä näissä kansainvälisissä sotaharjoituksissa on myös huolestuttavia piirteitä: Käytännössä Rissalan ilmasotaharjoitukseen yhdysvaltalaiset kutsuivat itse itsensä. Hankoniemen maihinnousuharjoitusta johtava Nato-upseeri sanoi, että ”olemme täällä näyttämässä voimaa”. Lappiin yritettiin tuoda sotaharjoituksiin liittyen vähän yli vuosi sitten pahamaineisia B-52-pommittajia ja tänä syksynä häivehävittäjiä. Kummatkin olivat tulossa Lappiin mutta eivät kuitenkaan tulleet, yritys oli kova.

Näissä on se vaikutus, että tämäntyyppisillä avauksilla yritetään horjuttaa Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa, testata sitä. Ja kun kansalaisilla on yllättävän hyvä kyky lukea, mitä tapahtuu politiikassa, niin kun he omin silmin näkevät nämä harjoitukset, se ei ainakaan lisää kansalaisen turvallisuudentunnetta ja voi myöskin vaikuttaa mitattuun maanpuolustustahtoon. [Puhemies koputtaa]

15.15 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän asevelvollisuuskusteluun. Kyllä sillä on merkitystä, mitä kantoja myös puolueet ja eduskuntaryhmät ottavat tämän asevelvollisuuden osalta ja on ollut suuri arvo sillä, että me olemme voineet yksituumaisesti tältä osin rakentaa Suomea ja antaa arvostuksen yleisen asevelvollisuuden kautta, ja myös sen suorittaneille. Se on iso uhraus niille, jotka menevät, ja kuten tiedämme, se ei tänä päivänä ole pakko. Jos tämä väki, tämä nuori väki, ei menisi suorittamaan varusmiespalvelustaan, niin kyllä me olisimme todella aivan uudessa tilanteessa sen jälkeen. Ja sen takia vetoan kyllä täälläkin paikalla oleviin kansanedustajiin ja eduskuntaryhmiin, että tästä yleisen asevelvollisuuden puolustamisesta pitäisimme yksissä miehissä ja yksissä naisissa kiinni. Jos sen teemme, niin meillä on suorituskykyä ja meillä on myös uskoa meidän puolustukseen.

15.16 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En voi kuin sydämestäni yhtyä tähän edustaja Heinäluoman puheeseen. Varusmiespalvelus on se keskeinen kulmakivi, joka meillä pitää yhteiskunnan maanpuolustusta yllä, ja siitä seuraava reserviläisaika, sen mukanaan tuomat kertausharjoitukset, sen mukanaan tuomat maanpuolustusveloitteet, se kaikki yhteisöllisyys, mitä tähän kaikkeen liittyy, se meidän pitää pitää vahvana. Allekirjoitan myös itse sen, että me olemme myöskin niitä esimerkkejä, me olemme niitä suunnannäyttäjiä täällä eduskunnassa, kun me näitä asioita esiin nostamme: mitä me haluamme vaalia, mitä me haluamme pitää yllä.

Veteraanisukupolvi on pienentynyt. Perinnetieto on siltä osin vähentynyt perheissä. Puolustusvoimien läsnäolo on puolella Suomea huomattavasti vähempi kuin se oli vielä 10 vuotta sitten. Maanpuolustusjärjestöjen rooli kasvaa. Kysyisinkin teiltä, ministeri, maanpuolustusjärjestöjen merkityksestä, niistä resursseista, mitä sinne voi antaa. Mitä me voisimme yhdessä tehdä, että saisimme nuoria vielä enemmän mukaan tähän järjestötoimintaan isänmaamme hyväksi?

15.18 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen sisäisen turvallisuuden pohja on luottamukseen perustuva kansalaisyhteiskunta. Maanpuolustustah-

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

don heikkeneminen on huolestuttava signaali. Toisaalta se saattaa kertoa siitä, että sodan uhka tai sotilaallinen kriisi nähdään hyvin kaukaisena. Hyvä uutinen on, että henkilökohmainen maanpuolustustahto on edelleen korkealla ja että turvallisuuden tunne on parantunut edelliseen tutkimukseen verrattuna.

Yhteiskunnan kokonaisturvallisuus muodostuu kaikkien yhteiskunnan toimijoiden yhteisestä riskien ennakoinnista, varautumisen suunnittelemisesta, koulutuksesta ja harjoittelusta. Asevelvollisuus on tässä kokonaisuudessa yksi osa. Meistä jokaisella on tärkeä rooli kokonaisturvallisuuden säilyttämisessä ja turvaamisessa. Erityisesti voimme vaikuttaa yhteiskunnan resilienssiin eli kriisinsietokykyyn. Nykypäivänä todennäköisimmät uhat eivät välttämättä tule ulkoa, vaan suomalaiselta toiselle pyrkimyksenä luoda epävarmuutta ja etäännyttää meitä toisistamme. Meillä päättäjillä on erityinen vastuu, ettemme toimi tiedostamattamme tai tietoisesti niin, että heikennämme Suomen [Puhemies koputtaa] kriisinsietokykyä ja sitä kautta yhteiskuntamme kokonaisturvallisuutta. Meidän jos kenen on pidettävä huolta siitä, [Puhemies koputtaa] että suomalaiset [Puhemies: Aika!] kokevat maamme nyt ja tulevaisuudessa puolustamisen arvoiseksi.

15.19 Tapani Tölli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että tämä tutkimus tehtiin. Tämä keskustelu on jo osoittanut sen, että se toimii tavallaan herätyshuutona siitä, mistä on kysymys. Haluan vahvasti yhtyä siihen, mitä tässä on ollut esillä, että yleinen asevelvollisuus on meidän maanpuolustuksen perusrunko ja siitä on pidettävä huoli. Monesti tässä keskustelussa unohtuu se, kun suhtautumista asevelvollisuuteen tarkastellaan, että siitä on myös merkittävä hyöty siviilitehtävissä ja tämäkin asia olisi hyvä ottaa huomioon. Maanpuolustuksen keskeinen tekijä on maanpuolustustahto ja on erittäin tärkeää, että tästä tahdosta puhutaan myös kodeissa ja kouluissa. Ja siihen liittyy myöskin historian tuntemus. Ei niin, että se yksistään ratkaisee, mutta olen vahvasti samaa mieltä kuin edustaja Kääriäinen, että historiattomuus on meillä tällä hetkellä ongelma. Ja mitä maanpuolustuksella turvataan? Ei vain rajat, mutta myös meidän parlamentaarinen järjestelmämme, oikeuslaitoksemme ja koko hyvinvointiyhteiskuntamme. Tässä on isosta asiasta kysymys.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tähän tärkeään keskusteluun varattu aika on nyt käytetty, joten keskustelu on päättynyt.

Asian käsittely päättyi.

9. Lakialoite laiksi sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 85/2018 vp Krista Kiuru sd ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valio- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

Avataan keskustelu. Esittelypuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.21 Krista Kiuru sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on lakialoite, joka on sosiaali- ja terveysvaliokunnan kaikkien ryhmien ja siten kaikkien sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenten ja varajäsenten yhteinen voimienponnistus. Kysymyksessä on se, että esityksen mukaan toivomme, että sotainvalideille, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 10 prosenttia, voitaisiin korvata laitoksessa annettu hoito tai huolto ja osa-aikainen hoito silloin kun sen tarve johtuu muusta kuin korvattusta vammasta tai sairaudesta. Muutos on iso, koska nykyisin tuo haitta-aste on vähintään 20 prosenttia.

On hyvä tässä vaiheessa vielä edustajille kertoa, että haitta-asteellahan tarkoitetaan sitä lääketieteellisesti arvioitavaa haittaa eli invaliditeettiprosenttia, joka kulloinkin yksilölle on annettu, ja tätä nimitetään nykyisessä sotilasvammalaissa juuri työkyvyttömyysasteeksi.

Näin ollen esitämme siis tätä haitta-asteen rajaa laskettavaksi 20 prosentista 10 prosenttiin, ja näin laajennettaisiin Valtiokonttorin kustantamaan laitoksissa annettuun hoitoon oikeutettujen invalidien joukkoa.

Moni teistä kysyy, onko tämä iso vai pieni asia. Itse koen, että tämä on iso asia. Vaikka me tässä talossa maailmaa muutammekin, me emme tee sitä tällaisilla yhteisillä lakialoiteilla ja kaikkien ryhmien hyvällä yhteistyöllä — emme viikoittain, emme välttämättä edes kuukausittain, puhumattakaan vuosittain. Tältä osin pidän merkittävänä sitä, että sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, jossa töitä kyllä piisaa, on kiinnitetty tähän asiaan huomiota silloin kun käsitelimme sotaveteraanien kuntoutusta ja siihen liittyvien palvelujen parantamista. Tuo esityshän tänään jo valiokunnassa saatiin tänne ison salin käsiteltäväksi. Näin myös veteraanien asema paranee, ja sen yhteydessä kiinnitettiin huomiota sotainvalidien aseman parantamiseen myös tämän haitta-asterajan laskulla.

Arvoisa puhemies! Joitakin arvioita sitten vaikutuksista:

Meillä sotainvalideja tällä hetkellä on noin 1 500 henkilöä, ja tässä tilanne on siltä osin surullinen, että aika tekee tehtävänsä. Jokainen invalidi, joka on nimenomaan ollut tämän nykyisen haitta-asterajan reunoilla, on saattanut kärsiä siitä, että omat vaivat ovat ikääntymisen myötä lisääntyneet mutta tosiasiallista mahdollisuutta päästä paremman haitta-asterajan eli paremman hoidon piiriin ei ole kuitenkaan ollut. Tältä osin niille, joita tämä asia koskee, on kysymyksessä erittäin suuri ja tärkeä asia.

Taloudellisilta vaikutuksiltaan olemme arvioineet tämän päätöksen lisäävän valtiontalouden kustannuksia noin 10,4—12,3 miljoonaa euroa verrattuna nykyiseen riippuen siitä, kuinka moni tosiasiallisesti laitokseen siirtyvistä on käyttänyt kunnallisia avopalveluja. On hyvä todeta, että lisäkustannus kuitenkin voisi tulla hoidetuksi valiokunnan saaman selvityksen mukaan valtion talousarviossa kaikista muista määrärahoista, jotka ovat käytettävissä veteraanien ja invalidien palveluun, eli voitaisiin toimia niin, että määrärahan tarvetta ei tarvitse kuitenkaan lisätä vaan valtiontalouden kehysten piirissä pystyttäisiin toimimaan.

Voi todeta, että tältä osin laitoksessa annetun huollon korvaamisen laajentaminen aloitteen mukaisesti on siis merkittävä etu asianomaisille invalideille ja helpottaisi siten heidän

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

asemaansa. Tässä toteutuu eduskuntaryhmien pitkäaikainen haave. Kyllä olemme toivonneet ja olettaneet ja luottaneet siihen, että tämäkin kunniavelka tulee maksuun. Kysymys on inhimillisyydestä ja oikeudenmukaisuudesta, ja koen erityisesti tuon maanpuolustustahokeskustelun jälkeen, että velkamme on tälle sotainvalidien sukupolvelle kyllä mittaamaton, ja näin ollen tämä on uudistus, joka turvaa hoidon myös niille, joiden vamma-aste on ollut haittana matalampi mutta joiden vaivat nyt ovat ikääntyessä lisääntyneet. Siltä osin tällainen merkittävä päätös eduskunnassa ansaitsee kiireellisen käsittelyn, ja olemme tänään jo kuntoutusta koskevan hallituksen lakiehdotuksen osana, kun valiokunta omaa mieltintöään siitä tänään sorvasi, myös tämän kantamme tehneet selväksi, että asia tullaan käsittelemään kiireellisenä. Kun jouluun on valiokuntatyössä enää viikko aikaa — vaikka valiokuntatyön jälkeen vielä eduskunta jatkaa — oletan, että ensi viikolla ollaan jo pitkällä tämän asian käsittelyssä.

Tältäkin osalta voi sanoa, että valiokunta on tarttunut yhteisenä rintamana tärkeään asiaan ja vie sen yhteisenä rintamana loppuun asti. Näin maanpuolustustahto vielä tänä päivänäkin elää vahvassa, ja myöskin kunniavelan maksu, josta tässä tosiasiaa on kysymys, tulee tänään paremmalle tolalle. Kiitän kaikkia sosiaali- ja terveystalokunnan aktiivisia edustajia siitä, että olemme saaneet näin tärkeän asian tänne salin käsittelyyn yhteisenä lakialoitteena.

15.27 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Oli hienoa, että saimme tätä lakialoitetta sivuta jo äsken, kun puhuimme maanpuolustustahdosta laajemmin.

On tosi hienoa, että juuri nyt, itsenäisyyspäivän aattona, olemme tämän lakialoitteen äärellä. Kuten puheenjohtaja Kiuru totesi, tämä lakialoite on koko sosiaali- ja terveystalokunnan yhteinen. On hienoa, että myös tämän asian kohdalla pystyimme osoittamaan sen, että veteraaniasiat ja sotainvalidiasiat yhdistävät kaikkia eduskuntapuolueita.

Tämä kyseinen lakialoitteemme koskee siis sotilasvammalain 6 §:ää, ja ehdotamme tässä aloitteessa laitoksessa annetun huollon korvaukseen oikeutettujen sotainvalidien joukon laajentamista laskemalla korvattavuuden haitta-asterajaa 20 prosentista 10 prosenttiin.

Sotainvalidien joukko harvenee nopeasti, ja kuten äsken mainitsinkin, heidän keski-ikänsä on jo korkea, 93 vuotta. Heidä oli vuoden alussa noin 1 500. Olemme varmasti kaikki yhtä mieltä, että tämän lakialoitteen äärellä olemme maksamassa sukupolvien yli ulottuvaa kunniavelkaa. Nyt käsittelyssä olevassa esityksessä se tarkoittaa olennaista etua näille invalideille ja se helpottaa heidän asemaansa niillä voimavaroilla, mitä heillä on jäljellä.

Arvoisa puhemies! Haluan tässä yhteydessä kiinnittää huomiota myös toiseen veteraaninikysymykseen.

Kymmenet suomalaiset kunnat eivät käytä kaikkia veteraanien kotona asumista tukevien palveluiden hankkimiseen tarkoitettuja rahoja, vaan kunnat palauttavat niitä takaisin valtiolle. Yle uutisoi tästä asiasta hiljattain, ja esimerkiksi erään kunnan hoivapalveluiden esimies totesi tuossa uutisoinnissa, että syynä on ihan ajanpuute: veteraanirahan käyttäminen on nähty työkiireissä toissijaiseksi asiaksi. Näin ei saisi olla, ja tässä asiassa on petraamisen paikka.

Erinomaisena esimerkkinä jutussa oli nostettu esiin Kuopion kaupunki, joka käyttää tukea yli 10 000 euroa veteraania kohti. Kuopio on Suomen ykkönen. Toinen pohjoissavolainen kunta, Kaavi, tulee kakkosena käyttäen reilusti yli 9 000 euroa tähän kohteeseen. Kuopiossa onkin palkattu tehtävää varten erityinen palveluohjaaja, jonka työnä on etsiä piilossa olevia veteraanien hoitotarpeita.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

Kunnissa pitäisi nyt systemaattisesti kartoittaa elossa olevat veteraanit ja selvittää, milaista apua ja tukea he tarvitsevat. Asialla on kiire, veteraanien rivistöt harvenevat samaa tahtia kuin sotainvalidien rivit. Tänä juuri linjasimme myös, että veteraanit tulevat saamaan vajaan vuoden päästä samat koti- ja avopalvelut kuin sotainvalidit.

Arvoisa rouva puhemies! Minä olen tottunut ajattelemaan, että jokainen rintamalla ollut sai jonkinlaisen vamman tai trauman, toiset saivat näkyvämmän, toiset ehkä ulospäin vähemmän näkyvän, ja sen takia on todella tärkeää, että me yhä enemmän ajattelisimme sotiemme veteraaneja, rintamalla olleita naisia ja miehiä ja myös kotirintamalla ison uhrauksen isänmaamme ja itsenäisyytemme eteen tehneitä yhtenä joukkona ja pystyisimme suunnittelemaan mahdollisimman paljon myös julkisia palveluja, etuisuuksia, heille ilman, että niitä jaoteltaisiin jonkun näkyvän kriteeristön perusteella. Kunniavelka on kuitenkin heidänkin suuntaansa tässä asiassa yhteinen.

15.32 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! On todella helppo yhtyä edustaja Heikkisen ja edustaja Kiurun äskeisiin puheenvuoroihin. On todella, voisiko sanoa, semmoinen koskettava tunne liittyy tämän asian käsittelyyn, kun me juhlistamme huomenna Suomen itsenäisyyspäivää. Tämä sotainvalidien haitta-asteen laskeminen 10 prosenttiin on osaltaan myös kunnianosoitus sotainvalideja kohtaan, siihen, mitä he ovat tehneet sotien aikana.

Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa ehdotetaan muutettavaksi sotilasvammalain 6 §:ää. Lakialoitteen tarkoituksena on laajentaa laitoshoidon korvaukseen oikeutettujen sotainvalidien joukkoa laskemalla jaksottaisen ja pysyvän laitoshoidon korvattavuuden haitta-asteajaa 20 prosentista 10 prosenttiin. Aloitteessa ehdotetaan sotilasvammalakia muutettavaksi siten, että vuosien 1939—1945 sotien johdosta vahingoittuneille sotainvalideille, joiden haitta-aste on 10—15 prosenttia, voidaan korvata laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto myös, kun sen tarve johtuu muustakin kuin korvatusta vammasta tai sairaudesta. Nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa vain 20—100 prosentin haitta-asteen jaksottaisen tai pitkäaikaisen hoidon sotainvalidien veljeskodissa tai muissa Valtiokonttorin hyväksymissä hoitolaitoksissa. Nyt tältä osin tähän tilanteeseen tulee parannuksia.

Ehdotettu uudistus lisäisi korvattavan laitoshoidon piiriin kuuluvien sotainvalidien lukumäärää. Pääosa niistä invalideista, jotka siirtyisivät laitoshoidon, on jo ollut valtion sotilasvammalain nojalla korvattavien kunnallisten avopalvelujen tai asumispalveluiden piirissä. Näiden paljon hoitoa tarvitsevien sotainvalidien laitoshoidon siirtyminen toisi vastaavasti säästöä avohuollon, kuntoutuksen ja asumispalveluiden kustannuksiin. Lisäksi muutos vähentäisi eläkkeensaajien asumismenoja erityisesti tehostetun palveluasumisen osalta. Siltä osin tämä on myös taloudellisesti hyvin perusteltu.

Sotainvalideja on elossa vuoden 2019 alussa noin 1 500. Valtion talousarvioon on kirjattu arvio 1 150, mutta tästä pelkästään invalidin syntymävuoteen perustuvasta luvusta puuttuvat vuonna 1926 syntyneet ja sitä nuoremmat sotainvalidit, jotka ovat vahingoittuneet esimerkiksi pommituksissa tai partisaani-iskuissa taikka jääneet rajakylästä sotavankeiksi. Haitta-asteen 10—15 prosentin osuus elossa olevista sotainvalideista on noin 40 prosenttia, eli heitä on tällä hetkellä hieman yli 600.

Sotainvalidien laitoshoidon ja kuntoutusta varten rakennettiin pääosin 1980-luvulla sotainvalidien sairaus- ja veljeskoteihin noin 1 700 hoitopaikkaa käsittänyt verkosto valtion ja Raha-automaattiyhdistyksen rahoituksella. Sotainvalidien vähentyessä on näiden runsaan 20 hoitokodin asiakaspiiri laajentunut veteraanien ja muun väestön kuntoutukseen sekä

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

muiden ikäihmisten palveluihin. Monissa veljeskodeissa on kuitenkin tällä hetkellä myös tyhjiä paikkoja. Tästä syystä myös sotainvalidit ovat ottaneet vahvasti kantaa siihen, että entistä useammalla sotainvalidilla olisi mahdollisuus päästä myös näihin hoitoyksikköihin. Voimassa oleva sotilasvammalaki mahdollistaa 10—15 prosentin sotainvalideille vuosittain lyhyen kahden viikon kuntoutuksen sotainvalidien veljeskodeissa mutta ei kunnan heikentyessä tarpeellista jaksottaista tai pitkäaikaista hoitoa. Nyt tähän tulee siltä osin muutoksia.

Arvoisa puhemies! Valiokuntakäsittelyn yhteydessä olimme todella iloisia siitä, kuinka Valtiokonttori antoi vahvan tuen tälle meidän esityksellemme. He toteavat muun muassa, että Suomen veteraaniliittojen valtuuskunta on todennut, että vuoden 2018 laitoshoidon kustannusten ennusteita tarkasteltaessa vaikuttaa todennäköiseltä, että haitta-asteen rajan laskeminen ei vaatisi muutosta määrärahan suuruuteen. Laitoshoidon haitta-asterajan muuttaminen ei Valtiokonttorissa edellytä tietojärjestelmämuutoksia, vaan korvausratkaisijoiden ohjeistaminen riittää. Haitta-asterajan laskeminen aiheuttaisi jonkin verran lisää työtä hakemusten ja laskujen lisääntymisen myötä. Toisaalta asiakkaiden hakemukset Valtiokonttorille haitta-asteen nostamisesta vähenisivät. Kun otetaan huomioon sotainvalidien määrä ja poistuma, ei Valtiokonttorille aiheutuisi merkittävää resurssitarvetta. Valtiokonttorin tehtävien kannalta ei ole estettä toteuttaa muutosta nopealla aikataululla, ja he antavat tälle meidän esityksellemme vahvan tuen.

Siltä osin tämän esityksen suhteen, voisiko sanoa, on hyvä, kun meidän ministeriön sekä Valtiokonttorin eri tahot antavat tälle asialle tukensa. Toivon, että tämä todellakin saa nopean ja ripeän käsittelyn.

15.38 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Tosiaankin Veteraaniliittojen valtuuskunta saamme tämän aloitteen vauhdittamisesta kyllä kiittää. Ja saamme kiittää Suomen veteraaneja itsenäisestä isänmaasta.

Todellakin ilmaisen iloni siitä, että näin itsenäisyyspäivän aattona voimme todeta, että eilen tosiaankin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kaikki eduskuntaryhmät tekivät yhteistyössä tämän lakialoitteen sotilasvammalain muuttamisesta. Todellakin tämä yhteinen aloite on kunnioituksen osoitus heille, jotka olivat valmiita antamaan kaikkensa yhteisen isänmaan puolesta.

Tämä aloite toteutuessaan todellakin parantaa sotainvalidien asemaa, ja todellakin laajennamme sotainvalidien oikeutta päästä Valtiokonttorin kustantamaan hoitoon. Tämä on todella tärkeää, koska tämä haitta-aste, tämä invalideettiaste, on koettu epäoikeudenmukaiseksi. Ja kun veteraanit, sotainvalidit ikääntyvät, he tarvitsevat enemmän apua ja tukea. Tämä on ennen kaikkea oikeudenmukaisuuskysymys.

Tällä aloitteella me teemme sen, mikä meidän tehtävämme on. Tehtävämme on turvata ikääntyvien sotainvalidien oikeus niihin palveluihin, joita he tarvitsevat, ja huolehtia heidän hyvinvoinnistaan. Tämä aloite todellakin on tarkoitus käsitellä valiokunnassa kiireellisenä, ja uskon, että koko eduskunnan yhtenäinen tuki tälle aloitteelle annetaan.

Haluan todeta sen, että on tärkeää, että me kehitämme suomalaisia hyvinvointipalveluita ja myös veteraaniemme palveluita sillä tavalla, että palvelut ovat juuri sellaisia kuin veteraanit tarvitsevat. Eduskunta on ollut aloitteellinen siinä, että veteraanit ovat saaneet itse valita, ja siinä, että laitostuntoutuksen rinnalla on kotiin vietäviä palveluita. Ja nyt olemme eduskunnassa aloitteellisesti tehneet työtä myöskin sen eteen, että sotainvalidit ja sotave-

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

teraanit ovat yhdenvertaisessa asemassa. On todella tärkeää, että tänä päivänä olemme tässä tilanteessa, kun näemme, miten meidän sotiemme veteraanit ja sotainvalidit ikääntyvät.

Arvoisa puhemies! Kun aika loppuu, totean, että kyllä tällä keskustelulla haluamme myös lähettää vahvan viestin sotainvalideille ja sotaveteraaneille siitä, että kunnioitamme heidän työtään ja haluamme huolehtia heidän tarvitsemistaan palveluista.

15.41 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat! Ihan ensimmäisenä haluan lausua kiitoksen kaikille heille, jotka ovat Suomea puolustaneet, sotaveteraaneille, joita edelleen keskuudessamme on, ja toivon kaikille oikein hyvää itsenäisyyspäivää ja joulun odotusta näin joulukuun 5. päivänä.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakialoite, jonka sosiaali- ja terveysvaliokunta on yhteistuumiin laatinut ja allekirjoittanut, on erittäin tärkeä asia. On hienoa, että olemme sen voineet tehdä, ja hienoa, että voimme sen esitellä ja viedä eteenpäin. Tässä aloitteessa ehdotetaan, että sotilasvammalakia muutetaan niin, että vahingoittuneelle tai sairastuneelle, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 10 prosenttia, voidaan korvata laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto, hoito myös silloin, kun sen tarve johtuu muusta kuin korvatusta vammasta tai sairaudesta. Eli selkokielellä sanottuna, tämä lakialoite mahdollistaa sen, että yhä useampi sotaveteraani, vammautunut, loukkaantunut pääsee valtion kustantaman hoivan ja avun piiriin ja palveluihin. Sitähän tällä haitta-asteen madaltamisella haetaan.

Tämä asia on erittäin tärkeä. Me katsomme taaksepäin historiaan. Olen itse taustaltani hoitaja ja hoitanut valtavasti, valtavasti sotaveteraaneja, kun nuorena aikoinaan hoitajaksi valmistuin, ja kuullut niitä tarinoita, kuullut lottien tarinoita, hoitanut ihmisiä, jotka ovat vammautuneet, menettäneet raajoja, jalkoja. Tuossa äsken, kun me puhuimme tästä maanpuolustustahdon heikkenemisestä, niin kyllä varmasti on juurikin niin, että ei ole sitä kosketuspintaa enää nykypäivänä siihen, mitä joskus on ollut, millaisia vaivoja on ollut, millaisia loukkaantumisia, sokeutumisia, kuuroutumisia, mitä kaikkea sota on tuonut tullessaan, mielenterveysvaivoja ja tuskaa, mistä ei ole puhuttu. Ei siihen maailmanaikaan ole välttämättä osattu sanoa ääneen, että kun on paha olla, niin se johtuu siitä, että oli siellä rintamalla, ja mitä kaikkea siellä ihmiset näkivät ja kokivat. Se on ollut julmaa ja aivan hirveää. Ja kun me kysymme tänään, missä meidän maanpuolustustahtomme on, niin ehkä se on näin, että nuoret eivät halua enää uusiin sotiin, halutaan etsiä muunlaisia vaihtoehtoja, löytää ratkaisuja siihen, että ei olisi aseellisia yhteenottoja, ei olisi sotaa. Mutta niin kuin täällä keskustelussakin kävi ilmi, aseita tarvitaan, ja tämä ristiriita tuntuu niin uskomattomalle, että kyllä minä ymmärrän nuorta, joka sanoo, että ”enkö minä voi muulla tavalla tähän maailmanmenoon vaikuttaa kuin lähtemällä sotaan”. Toki varusmiespalvelus on erittäin tärkeä asia ja myös se kansalaisvelvollisuus, mistä täällä puhuttiin, kuin myös kansalaispalvelus, mahdollisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Tulevaisuuteen pitää myös katsoa, ja minä toivon, että me arvostamme ja kunnioitamme myös näitä tämän päivän varusmiehiä ja asevelvollisia, niin vapaaehtoisia naisia, jotka menevät sinne, kuin myös siviilipalvelushenkilöitä, jotka suorittavat sillä tavalla lakisääteisen palveluksensa ja velvollisuutensa. Me juuri äsken käsitelimme täällä sotilastapaturma- ja palvelussairauslakia, joka astuu ensi vuoden alusta voimaan. Se laki tuo varusmiehet vihdoinkin samalle viivalle kuin rauhanturvaajat, jotka kaksi vuotta sitten saivat oikeuden lisäkorvauksen piiriin. Kaksi vuotta kesti, että me ymmärrämme arvostaa myös varusmiestä niin, että hänellekin kuuluu se vakuutusturva. Meillä

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

vuosi sitten tapahtui muun muassa erittäin järkyttävä junaonnettomuus, missä menehtyi kolme varusmiestä, heidän henkensä on aika arvoton. Yhden menehtyneen varusmiehen isä on ollut minuun yhteydessä. Hän on kertonut, että minä saan kertoa täällä niistä tunteuksista: ”Minusta tuntuu sille, että yhteiskunnalla on jotakin meitä vastaan, kun ei ole henkivakuutusta, ei ole korvausta, eikä ole mitään vuoden loppuun mennessä. Toivonkin, että kaikki pitävät huolen toinen toisistaan ja varuskunnissa ei tapahdu vahinkoja, ei tule loukkaantumisia tämän loppuvuoden aikana, koska laki vakuutusturvasta, lisävuokutuksesta astuu vasta ensi vuoden alussa voimaan.” Samalla vetoan eduskuntaan ja vetoan valtiovarainvaliokuntaan, joka päättää näistä niin sanotusti ylimääräisistä resursseista, mitä eduskunnalla on antaa näistä niin sanotusti joululahjarahoista — käytän sitä ilmaisua, koska se on se selkokielinen — että ne tekisivät sen päätöksen, että hoitaisivat nämä korvaukset toisella tavalla, jos lakia ei pystytäkään taannehtivasti voimaan saattamaan: tehkää kaikki sen eteen, että menehtyneiden edunsaajat saavat korvaukset ja loukkaantuneet, vammautuneet saavat heille kuuluvat korvaukset, enimmillään 210 000 euroa.

Minä näen, että tämä on tulevaisuutta, mutta historia on sitä, mitä on tapahtunut. Ja me kaikki olemme täällä siihen aikaan syntyneitä henkilöitä, että meillä on lähiomaisia ja ukeja ja mummeja, jotka ovat sodan kokeneet, lottia. Sen takia tämä aloite, minkä sosiaali- ja terveysvaliokunta on yhdessä tehnyt, on erittäin tärkeä. Ja toivon myös, että nämä eivät vain jää sanoiksi paperilla eikä toivomuksiksi. Sinne hoivapalveluihin pitää löytyä auttavia käsiä. Sinne pitää löytyä henkilöstöä, henkilökuntaa, heitä, jotka sydämellään tekevät sitä työtä. Se on hyvin paljon kuntoutusta ja se on tällaista lähihoitajan työtä ja auttamista.

Oikein rauhaa ja hyvää itsenäisyyspäivää teille kaikille! Ja kiitos, että istutte edelleen täällä, koska salihan on jo melkein tyhjä, vaikka me puhumme näin äärettömän tärkeästä asiasta.

15.46 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ensin haluan kiittää sosiaali- ja terveysvaliokuntaa tästä lakialoitteesta, mikä meillä on käsittelyssä, minkä valiokunta yksimielisesti kaikkien ryhmien yhteistyöllä on tuonut.

Sotaveteraaneja on jäljellä 15 000, ja joukko vähenee päivä päivältä. On äärimmäisen tärkeää, että me huolehdimme, että kaikki he saavat riittävät palvelut, tukea ja apua elämänsä viimeisille metreille. Tämä lakialoite on nyt yksi keino lisätä näitä palveluita, kun myös sotainvalidien joukko kasvaa, jotka ovat oikeutettuja laitoksessa annetun huollon korvaukseen. Toisaalta me tiedämme, että eduskuntaryhmät tekivät yhdessä lakialoitteen myös siitä, että rintamaveteraaneille turvataan samat koti- ja avopalvelut kuin sotainvalideille. Tämä on erittäin tärkeä asia, ja on hienoa, että me saamme vihdoin ja viimein nämä asiat kuntoon.

Mutta kuten tässä edustaja Heikkinen nosti esille, niin kuntien välillä on valitettavasti varsin suuria eroja siinä, minkä verran siellä veteraanit saavat palveluita, kotiin vietäviä kotipalveluita ja kuntoutuspalveluita. Valitettavasti useat kunnat ovat jopa palauttaneet näitä rahoja, mitä heillä olisi käytettävissään näiden palvelujen turvaamiseksi. Tosiaan, niin kuin edustaja Heikkinenkin sanoi, Kuopio on tässä ollut äärimmäisen esimerkillinen, ja hienoa näin. Valitettavasti omalla kotiseudullani Pohjois-Karjalassa, jossa Siun sote hoitaa nämä palvelut, me olimme tämän vertailun häntäpäässä. Mutta nyt olen kyllä saanut lupauksen Siun sotelta, että tämä asia laitetaan kuntoon ja huolehditaan siitä, että nämä määrärahat tulevat käytettyä ja meidänkin alueemme sotaveteraanit saavat tarvittavat kotipalvelut ja kuntoutuspalvelut.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

Tärkeätä on myös se, että ne palvelut, mitä me tarjoamme, ovat sentyyppisiä, mitä nämä ihmiset tarvitsevat, ja me myös huomioimme mahdollisimman pikaisesti ja nopeassa aika-
taulussa ne muutokset, mitä sotaveteraanien kunnossa tapahtuu. Koska me tiedämme kaikki, että kyse on hyvin ikääntyneistä henkilöistä, niin silloin aika nopeastikin voi olla tarve saada lisäpalveluita tai kuntoutusmääriä tihentää. Tässä pitäisi olla semmoinen mekanismi, jotta tämä voidaan tehdä sujuvasti ja nopeasti, niin ettei olla sitouduttu suunnitelmiin liian pitkäksi aikaa vaan niitä voidaan joustavasti muuttaa.

15.49 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä sotilasvammalain 6 §:n muuttaminen puolueiden yhteisestä päätöksestä ja tahdosta on varmasti yksi tämän vaalikauden parhaista päätöksistä, ellei paras. Eduskunnan täysi tuki on tällä hankkeella aivan varmasti takana, ja uskon, niin kuin valiokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja puheenvuoroissaan vakuuttivat, että asiaa viedään hyvin määrätietoisesti ja nopeasti eteenpäin. Kiitoksia kaikille tämän päätöksen ja esityksen tehneille erinomaisesta työstä.

Veteraaniaika on kuitenkin muuttumassa, kuten kaikki tiedämme. Veteraaneja on noin hieman vajaa 15 000 kappaletta enää meidän keskuudessamme, ja nämä kunniakansalaiset ansaitsevat varmasti koko loppuajakseen parhaan mahdollisen hoivan, ja tämä lakialoittehan nimenomaan turvaa sen. Ja meidän on nyt vain turvattava se, että rahat riittävät siihen työhön, ja toinen on sitten se, mistä edustaja Mikkonenkin äsken mainitsi, että tämä kunnissa tehty työ sotiemme veteraanien hyväksi ja myös heidän leskiensä ja sotaorpojen hyväksi — tämä on syytä aina tässä yhteydessä muistaa — tehdään hyvin, niin että jokainen pääsee niiden palvelujen piiriin hyvin eikä koe, että tulisi unohdetuksi.

Kotiin vietävät palvelut ovat tärkeitä, laituskuntoutus on tärkeää mutta myös se muu veteraanityö, koska siinäkin on tapahtumassa valtava muutos. Olemme siirtymässä Suomes-
sa veteraaniperinteen vaalimisessa perinneaikaan: Veteraanijärjestöjen edustajat, joiden keski-ikä lähentelee jo 95:tä vuotta, ovat ymmärrettävistä syistä väistymässä sivuun, ja nyt on nuorempien sukupolvien vuoro viedä veteraaniperinnettä eteenpäin, sitä perintöä, jolla tämä maa on rakennettu. Ja on tavoitteena, että 2020 tässä maassa toimii veteraanijärjestöjen yhteisesti muodostama perinnejärjestö, verkko, joka huolehtii jokaisessa maakunnassa tästä työstä. Totta kai veteraanit pidetään aina mukana, keitä siellä jäljellä onkaan, mutta nuorempi sukupolvi on ottanut toimintavastuun ja organisoituu tätä mukaa erilaisiin perinneyhdistyksiin kuntatasolla, ja sitten piiritasolla perustetaan tämmöinen piirin oma toimikunta — tai millä nimellä se sitten siellä alueella toimiikin, niin sillä nimellä sitten jatketaan tätä veteraaniperinteen vaalimista. Elikkä elämme tässäkin suhteessa hyvin historiallista aikaa.

Ja voi sanoa, että kun huomenna tasavallan presidentin järjestämällä itsenäisyyspäivän vastaanotolla veteraanit ovat ensimmäisenä taloon sisään tulevana vierasjoukkona, niin se on suuri kunnia sukupolvelle, joka tämän maan on rakentanut ja ennen kaikkea puolustanut ase kädessä sitä, että Suomi on säilyttänyt itsenäisyytensä mutta se on samalla säilyttänyt myös kansakuntana oikeuden olla muiden kansakuntien joukossa. Se on säilyttänyt yhteiskuntajärjestelmän, oikeuslaitoksen ja monta muuta hienoa asiaa, kuten edustaja Tölli tässä edellisen asian käsittelyn aikana sanoi.

Ja tuohon maanpuolustusasiaan haluan sanoa — arvoisa puhemies, sallitteko sen verran poiketa asiasta — että maanpuolustusasiasta käyty keskustelu mielestäni oli aivan hyvä, erinomaisen laadukas ja korkeatasoinen, mutta siinä olisin kaivannut hieman lisää painotusta yhteen asiaan, joka jäi mielestäni liian vähälle huomiolle: alueellinen puolustus. Puo-

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

lustusvoimat puolustaa tätä maata, ja veteraanit sen omana aikanaan osoittivat, että maata puolustettiin sen jokaisella neliömetrillä aivan tuolta pohjoisesta Suomesta aivan Hankoniemen kärkeen. Koko maa oli puolustamisen arvoinen silloin sotien aikana, ja sen pitää olla puolustettavissa ja puolustamisen arvoinen tulevinakin vuosikymmeninä. Siitä Suomen ja meidän kansanedustajien on pidettävä huoli, että tästä maasta ja veteraaneista huolehditaan ja huolehditaan myös sitten tulevana vuosikymmeninä siitä, että tämän maan puolustus on aina ajan tasalla ja ennen kaikkea kaikkialla tässä maassa puolustusta tehdään ja isänmaata puolustetaan tarvittaessa, jos sellainen tilanne eteen tulee.

Arvoisa rouva puhemies! Omasta puolestani vielä kerran kiitoksia valiokuntien ja tämän esityksen tehneiden kansanedustajien arvokkaasta työstä ja päätöksestä, ja omasta puolestani toivon veteraaneille ja kaikille edustajakollegoille ja kaikille suomalaisille hyvää itsenäisyyspäivää.

15.54 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Kyllä tämän päivän keskustelu osoittaa minusta hienosti sen, että meillä on annettu vahva signaali siitä, että eduskunnassa on iso sotaveteraanien ja sotainvalidien puolustusjoukko, ja tämä puolustusjoukko on kaikkien eduskuntapuolueiden ja kaikkien valiokuntajoukkojen yhtenäinen joukkue. Sitä osoittaa myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan yhteinen tahtotila siinä, kun me näimme veteraanien kuntoutuspalveluita selvittäessämme, että tämä haitta-aste on asia, joka pitäisi nyt nostaa pöydälle, ja tosiasiaa sen haitta-asteen korjaaminen olisi kiireellinen toimi, ja se mahdollisesti pystyttäisiin tekemään vielä valtiontalouden kehyksen puitteissa järjestelemällä näitä asioita, ja valiokunnassa löytyi niin vahva joukko, joka koki, että tällainen epäkohta on nyt vain kerta kaikkiaan saatava kuntoon. Minusta on hyvä todeta, että tämä joulu on joulu monelle sadalle sotainvalidille mutta myös sotaveteraanille, koska tänään valiokunta sai valmiiksi mietintönsä siitä, miten sotaveteraanien palveluita Suomessa tullaan parantamaan. Siltä osin kaksi hyvää asiaa tulee itsenäisyyspäivän aaton alla kuntoon: Niistä erittäin tärkeä inhimillinen kysymys on tämä haitta-asteen laskeminen, joka on jo aikansa odottanut, ja nyt tuo velka tulee maksuun. Mutta yhtä tärkeää on ensi viikolla se, että sali käsittelee tätä kuntoutuksen kokonaisuutta, joka tuo turvaa ja apua yhä useammalle sotaveteraanille ja myös parantaa sitä kautta kaikkien sotaveteraanien asemaa. Tältä osin on hyvä hiljentyä itsenäisyyspäivään.

15.56 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä pari sanaa aiemmassa puheenvuorossani esille tuomistani rintamaveteraanien kotona asumista tukevista palveluista, joista onneksi heräsi myös jatkokeskustelua.

Tuo summahan on ollut kuluvana vuonna yhteensä 45 miljoonaa, ja se jaetaan kunnille suhteessa kunnassa asuvien veteraanien määrään. Mitä sillä voi sitten tehdä kunnissa? Kunta voi tukea veteraaneille ateriapalveluja, tarjota lounasseteleitä, tarjota kotiapua, kotisairaanhoidtoa. Sitä voi käyttää pihatöiden tekemiseen, esimerkiksi lumenluontiin tai nurmikon leikkaukseen. Sillä voi tehdä kotiin pieniä kotona asumista tukevia parannustöitä: rakentaa luiskia, tukikaiteita, poistaa kynnyksiä. Sillä voi tukea myös veteraanien asiointipalveluja, käyttää virkistyspalveluun. Sillä voidaan tukea omaishoitajien ylimääräisiä vapaita, ja sillä voi tarjota tuettua kotona tapahtuvaa kuntoutusta.

Arvoisa rouva puhemies! Se, miksi halusin nostaa tämän keskusteluun, oli juuri se, että tämä ei ole sellainen kiinteä määräraha vaan tämä arvioidaan jokaisen veteraanin kohdalla sen veteraanin yksilöllisen tarpeen mukaan. Tuo Ylen nyt viimeisimmäksi esille tuoma uu-

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

tisointi näytti ne huikeat erot, mitenkä kunnat käyttävät tätä rahaa, jota olisi tarjolla joka ikiselle kunnalle, joka ikiselle veteraanille heidän tarpeittensa mukaan. Tuossa uutisoinnissa ykkösenä oli Kuopio yli 10 500 eurolla, kakkosena toinen savolainen kunta Kaavi 9 500 eurolla.

Arvoisa puhemies! Tässä haluan kannustaa kaikkia kuntia ottamaan tulevana vuonna tämän veteraanien kohdalla prioriteettilistalla ykköseksi.

15.58 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Kyllä yhdyn myös siihen, että kuntatalkoot ovat nyt ne seuraavat talkoot, jotka käynnistyvät. Näiden isojen päätösten jälkeen, mitä eduskunnassa tehdään, seuraavaksi on hoidettava niin, että jokainen kunta käy omat niin sanotut reviiirinsä läpi. Katsotaan, että kunnat tekisivät nyt seuraavan liikkeen siinä, että saataisiin nämä sotaveteraanien asiat paremmalle tolalle. Kysymys on myös siitä, tarjoavatko suomalaiset kunnat ja tarjoavatko yhtäläisesti näitä palveluita ja löytävätkö ne kaikki veteraanit, jotka ovat palveluiden tarpeessa. Tähän kokonaisuuteen on syytä kiinnittää jatkossa huomiota, ja ensi vuonna sitten palataan näissä sotaveteraani- ja -invalidiasioissa jatkokehittämistöimiin.

Seuraavat talkoot ovat kuntatalkoot, ja ne pitäisi käynnistää heti.

15.59 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tuosta sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtajan Krista Kiurun sanomasta, että kuntatalkoot pitää aloittaa, voin kertoa, että Ilomantsin kunnassahan jo ajat sitten — ja koko Pohjois-Karjalan maakunnassa ja varmaan monessa maakunnassa muuallakin — nämä talkoot on aloitettu. Kotikunnassani Ilomantsissa tämä tehdään sillä tavalla, että meillä on veteraaniasiain neuvottelukunta. Olen siinä mukana oleva ja puheenjohtajana toimiva henkilö, ja meillä on toiminta järjestetty sillä tavalla, että siinä neuvottelukunnassa on totta kai veteraanijärjestöjen edustajat, sitten siellä on reserviläisjärjestöjen edustajat, kunnan edustus ja sitten maakunnassa sosiaali- ja terveydenhuoltoa hoitavan Siun soten edustus. Kaikki nämä toimijat yhdessä pitävät siitä visusti huolen, että kun jokin epäkohta vähänkään tulee jonkun toimijan tietoon, kutsutaan kokous koolle ja huolehditaan siitä, että esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelut veteraanille järjestyvät viipymättä.

Oli muutamia ongelmia esimerkiksi kuljetuspalveluiden kanssa, ja siitä sitten Siun soten kanssa käytiin neuvotteluja ja päästiin ratkaisuun, että veteraani saa tarvitsemansa kuljetuspalvelut ilman viivettä, ilman turhia kilpailutuskierroksia, jotka monesti aiheuttivat muuten sen, että veteraani esimerkiksi juhliin mennessään — vaikka johonkin veteraanijuhlaan taikka joulujuhlaan taikka ystävän syntymäpäiväjuhlaan tai veteraanikollegan juhlaan — ei saanut kyytiä. Siinä Siun soten kanssa käytiin tiivis neuvottelu ja päästiin ratkaisuun, jossa saatiin taattua jokaiselle veteraanille kotimaakunnan alueella nopea kyytipalvelu veteraanin itsensä haluamalla tavalla, jolloin ei ole minkäänlaisia viivettä. Yksi puhelinsoitto riittää, ja asia pelaa. Näinhän sen tulee toimia.

Elikkä puheenjohtaja Krista Kiurun esittämään haasteeseen siitä, että kuntatalkoot pitää aloittaa: Ne on aloitettu, ja väitän, että ne jo 95-prosenttisesti pelaavat hyvin tässä maassa. Mutta se viisikin prosenttia pitää järjestää niin, että kaikki palvelut ovat ajan tasalla ja erittäin nopeasti saatavissa, koska kunniakansalaisten — sotiemme veteraanien, sotaorpojen ja jo edesmenneiden veteraanien leskien — tulevat palvelut tulevat olemaan äärimmäisen tärkeitä koko Suomelle. Se on kunnianosoitus sille työlle, mitä veteraanisukupolvi teki.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

16.02 **Hannakaisa Heikkinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Syy, miksi tämä veteraanien kotona asumista tukevien palveluitten rahankäyttö on niin tärkeää — kun me monilta osin aina puhumme, niin täällä eduskunnassa kuin hallituksessa ja kuntapäätäjänä, ja joudumme taistelemaan ja miettimään, mihinkä yhteiset varat riittävät — on se, että tässä veteraaniasiassa ja juuri näissä palveluissa, joista puhun ja joita valtio korvaa täysimääräisesti ja jotka etukäteen jo kunnille jaetaan kunnissa asuvien veteraanien lukumäärän mukaan, tuntuu hyvin oudolle, että on niin paljon kuntia, jotka saattavat palauttaa ison osan tuosta määrärahasta takaisin Valtiokonttoriin syynä se, että sitä ei ole käytetty. En erityisesti halua nostaa mitään kuntia tikun nokkaan, mutta hyvä huono esimerkki on se, että Pellon kunta palautti viime vuonna saamastaan 28 000 eurosta peräti 21 424 euroa valtiolle — siis lähes valtaosan siitä rahasta, mikä olisi voitu käyttää veteraanien hyväksi kotipalveluihin, ja kuten äsken kuvasin, näihin eri muotoihin, jotta kotona asuminen ja veteraanien elämä olisi mielekästä. Sen takia haluaisin hyvin vahvan viestin välittää kuntiin, että tehkää vaikka juuri niin kuin Kuopiossa on tehty: On erillinen henkilö, joka selvittää kaikki henkilöt, joilla on veteraanimerkki. Heidät etsitään, heidän piilossa olevat avuntarpeensa kartoitetaan, ja heille annetaan se apu, joka on mahdollista ja johon valtio myöntää rahoja. On todellakin väärin, että näitä meidän veteraaneille osoittamiamme rahoja palautuu näin mittavassa määrin takaisin. Käytetään ne, kun siihen on vielä mahdollisuus, kun meillä veteraaneja vielä keskuudessamme on.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain, tuloverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 257/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.04 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen eduskunnalle esityksen yhteisöjen tulolähteiden yhdistämisestä.

Tämä on asia, josta on puhuttu jo vuosia. Tätä on toivottu vuosia yrittäjäkentässä. 2000-luvun alussa tulolähteiden poistamista kannatti muun muassa tuloverotuksen kehittämissyöryhmä, vuonna 2002, ja myöskin elinkeinoverotuksen asiantuntijaryhmä vuonna 13. Eli kun meillä on tämä nykyinen tulolähdejako, se aiheuttaa tilanteita, joissa yhteisölle syntyy toiseen tulolähteeseen verotettavaa tuloa samaan aikaan kun toisen tulolähteen tulos on tappiollinen. Verorasitus nousee tällöin suuremmaksi kuin sen kokonaistulon perusteella

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

laskettuna kuuluisi olla. Tämän tyyppisten ongelmien takia ja sitä kautta, että jos ongelmat pystytään korjaamaan, yrittäjyyden tukemiseen ja sen edellytysten parantamiseen tähdäten tämä esitys on tehty. Tämä käynnistettiin 2016 budjettineuvotteluissa sovitun linjauksen mukaisesti, ja on tehty pitkä virka- ja asiantuntijatyö valmistelussa.

Hallituksen esityksen mukaan yhteisölle lasketaan kahden erillisen tulolähteen tulon asemasta yleensä vain yksi, elinkeinotulolähteen verotettava tulo. Yhteisön verotuksessa sovelletaan elinkeinoverolakia. Maatalous muodostaa edelleenkin erillisen tulolähteen. Tämä muutos koskee tavallisimpia yhteisömuotoja, kuten osakeyhtiöitä, osuuskuntia ja säästöpankkeja.

Muutos ei koske eräitä sellaisia yhteisöjä, joiden varsinainen tarkoitus on muu kuin elinkeinotoiminta tai muu taloudellinen toiminta. Esimerkiksi asunto-osakeyhtiöiden, yleishyödyllisten yhteisöjen ja julkisyhteisöjen verotuksessa sovellettaisiin nykyiseen tapaan tuloverolakia.

Arvoisa puhemies! Minä olen tästä esityksestä erityisen tyytyväinen. Kuten viittasin alussa, tätä on yrittäjäkentästä pitkään toivottu. On ollut itselleni tärkeä tavoite, että tämä saadaan maaliin, ja vielä ehditään hyvin tämän eduskuntakauden aikana tämä kokonaisuudessaan sinetöidä.

16.07 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä varsinkin aika pitkäksi venyneen ulkomaanmatkan jälkeen. Tämä on tervetullut uudistus kaikkien mielestä, ja se yksinkertaistaa yritystoimintaa ja myöskin sen verotusta.

Tavoitteenahan oli alun alkaen tulolähdejaon poistaminen, tai sellaisena siitä on puhuttu jo useamman vuoden, mutta tarkkaan ottaen kaikki tulolähteet säilyvät edelleen. Siinä suhteessa verotuksen yksinkertaistaminen ei ole täysin onnistunut. Verotus muuttui joissain tilanteissa jopa aikaisempaa monimutkaisemmaksi, mutta tulolähdejako kuitenkin muutetaan osakeyhtiön ja eräiden muiden yhteisöjen kohdalla siten, että tulos verotetaan aiempaa useammin kokonaan EVL-tulolähteessä. Tämä on erityisen merkittävää siltä osin, että aikaisempi korkovähennysrajoitus, joka myöskin on täällä ollut korjattavana, jossa onnistuttiin vain osittain, sulki pois kiinteistösijoittamisen vain ja ainoastaan siitä syystä, että sitä verotettiin TVL:n eikä EVL:n mukaisesti, mikä tarkoitti sitä, että suomalaiset ostoskeskukset olivat ulkomaisten kiinteistösijoittajien rahastusautomaatteja. Tältäkin osin parannus on ilmeinen.

Keskeiset muutokset tässä hallituksen esityksessä liittyvät arvopaperisijoituksiin ja kiinteistösijoitustoimintaan. Valiokunta varmastikin vielä tutkii huolellisesti sen, että vaikka on ehdottoman perusteltua se, että liiketoiminnan voitot ja tappiot voidaan tasata keskenään, niin on mahdollisuus verosuunnitteluun, jolloin sijoitusvarallisuutta siirretään yksityisomaisuudesta osakeyhtiön nimiin. Tätä voitaisiin joissain tilanteissa rajata Ruotsin mallin mukaan siten, että ei saisi vähentää myyntitappioita silloin, kun omaisuutta myydään lähipiirille tai etuyhteydessä oleville. Tätä varmaankin valiokunta aiheellisesti tutkii. Myöskin kiinteistösijoitustoimintaan liittyy tällainen verosuunnittelun mahdollistava kannustin, jos yksityisomaisuutta siirretään osakeyhtiön nimiin.

Mutta näillä pienillä varaumilla tämä on kannatettava asia, joskin tietenkin, kun tästä joka tapauksessa aiheutuu Verohallinnolle valtava urakka, voisi kysyä, mikseivät maatalouden tulolähde ja henkilöyhtiöt olisi sitten samalla vaivalla tulleet tähän uudistukseen mukaan. Sen sijaan yleishyödyllisten yhteisöjen rajaaminen ulkopuolelle on perusteltua.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

16.10 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Todellakin tämä on tervetullut muutos yhteisöjen verotuksessa. Nykyinen yhteisöjen tulolähteiden jako verotuksessa on poikkeus kansainvälisesti, ja me olemme siinä erityisessä asemassa, jolloin verotus on siltä osin kuin tulee tuottoja myös kovempi kuin kilpailijamaissa. Tämähän ei koske muita kuin yhteisöjä, eli osakeyhtiöitä ja siihen rinnastettavia yhteisöjä, joita yhteisöverotus yleensäkin koskee, ja ei siis muita verotettavia elinkeinotoimintoja.

Tässä on yksi sellainen hankaluus vielä jäämässä, kun tänne tuotiin uusi omaisuuslaji, joka on yrityksen sellainen omaisuus, joka ei suoranaisesti liity yrityksen liiketoimintaan. Sen verokohtelussa käytännössä, koska poistoja ei siinä käytännössä hyväksytä, sen myyntivoitot kyllä tulevat olemaan verollisia aina mutta myyntitappiot eivät tule olemaan, eli siinä jää sellainen yksipuolisuus voimaan. Mutta tämä on kaiken kaikkiaan hyvä uudistus.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonnisäverolain 12 ja 85 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 258/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.11 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos olin äskeisestä ilahtunut suurena suunnanmuutoksena yritysverotukseen, niin voi sanoa, että tästä olen ehkä vielä ilahtuneempi tämän sisällöllisyyden takia, koska kyseessä ovat nimenomaan sisältöä tuottavat taiteilijat, heidän edellytyksensä toimia yrittäjän kaltaisesti.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että esiintyvät taiteilijat ja ohjelmatoimistot voisivat hakeutua vapaaehtoisesti verovelvolliseksi esiintymispalkkioiden ja tilaisuuden järjestäjille luovutettavaksi tarkoitettujen esitysten myynnistä saatavien korvausten osalta. Myynnit verotettaisiin alennetulla 10 prosentin verokannalla.

Kulttuuri- ja viihdeala kokonaisuudessaan, ja esittävien taiteilijoiden toiminta osana sitä, on ammattimaistunut viime vuosina, ja liiketoimintaa harjoitetaan yhä enemmän. Se, että me luomme tämän mahdollisuuden hakeutua vapaaehtoisesti arvonnisäverovelvolliseksi, luo todellakin pohjaa toimimiselle yrittäjämäisesti. Me uskomme, että tämä tukee luovan alan kasvua ja kehittymistä ja antaa myöskin mahdollisuuden tukea muuta yrittäjyyttä, joka liittyy kulttuurialaan, kuten esimerkiksi tekniikka-, logistiikka- ja tämän tyyppisiä palveluita tarjoavaa yritystoimintaa ja sen kehittymistä.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

Minä näen, että tämä esitys jatkaa hallituksen hyvää työtä luovien alojen yrittäjyyden ja kasvun hyväksi.

16.13 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Luovien alojen yrittäjyyden edistäminen ja vientitulojen edistäminen on varmasti meidän kaikkien toiveissa ja edistettävä asia.

On mukavaa antaa hallitukselle vaihteeksi ihan varauksetonta kiitosta, ja pidän tätä erittäin onnistuneena ja tärkeänä muutoksena sen pienen mutta kuitenkin kulttuurissamme olennaisen esiintyvien taiteilijain joukon kannalta. On ollut useiden toive ja vuosikausien työ, että päästäisiin tähän tilanteeseen, joka yksinkertaistaa menettelyitä, säästää valtavasti vaivaa ja todennäköisesti johtaa siihen, että esiintyville taiteilijoille jää enemmän tuloja toiminnastaan käyttöön.

Sen lisäksi, että luovien alojen liiketoiminnallista kehittämistä tulee tukea niin tällaisilla ratkaisuilla kuin esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön määrätietoisilla ohjelmilla, on huomattava se rakennemuutos, joka nimenomaan esiintyvien taiteilijoiden tulonmuodotuksessa on tapahtunut. Eli kun äänitemyynti on käytännössä romahtanut, silloin suurin osa tuloista tulee itse esiintymisistä, tapahtumista ja ehkä siihen liittyvästä muusta oheismyyntistä, joka nyt tulee täysin loogisesti tähän samaan 10 prosentin alennetun arvonlisäveron kantaan, jossa viihde- ja kulttuuripalvelut muutoinkin ovat.

Kerrankin olen sitä mieltä, että hallituksen esityksessä esitetty veronmenetysarvio on todennäköisesti väärä ja on aivan mahdollista, että valtio saa enemmän verotuloja tästä muutoksesta käteen. Toki veronmenetysarviokin oli vaivaiset 10 miljoonaa euroa, mutta se, että meillä on entistä paremmin menestyvä esiintyvien taiteilijoiden, ohjelmatoimistojen ja koko musiikkibisneksen ja esiintymisbisneksen ala, tuo aivan uutta elinvoimaa suomalaiseen kulttuuriin ja elinkeinoelämään ja myöskin monipuolistaa sekä tuotannon, palveluiden että vientimme rakennetta.

On siis mukavaa vaihteeksi olla sitä mieltä, että tämän esityksen eteenpäinvieminen on kaikille yhteinen etu, ja myöskin pidämme tätä valittua linjaa onnistuneena.

16.16 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä edustaja Harakka, keho tankin, voisi useamminkin olla tyytyväinen hallituksen veropolitiikkaan, joka suuressa kuvassa on vakaata ja ennustettavaa. Siinä ei tempoilla sillä tavalla kuin joissain esityksissä näkee tehtävän. Ja tämän suuren hyvän kuvan alla voidaan hoitaa pienempiäkin asioita, kuten tämä asia esiintyvän taiteilijan osalta, mitä siis käsiteltiin verojaostossa alustavasti. Kuultiin asiantuntijoita, ja palaute oli myönteinen.

Mikä on sitten se esiintyvä taiteilija? Voisiko vaikka ministeri Orpo, sitten kun hän jää eläkkeelle ja pitää hyviä puheita, olla se esiintyvä taiteilija ja päästä arvonlisäverotuksen piiriin? En osaa ottaa kantaa. Rajaa tässä täytyy tietenkin pitää.

Tämä arvonlisäverokantahan on 10 tässä. Meillä on se 14 prosentin verokanta. Itse olen pohtinut sitä, kannattaisiko meidän yhdistää nämä verokannat 12 prosenttiin. Silloin esimerkiksi ruuan alvi voisi laskea, mikä olisi hyvä asia. Kysynkin ministeri Orpolta: oletteko pohtinut tällaisia luovia ratkaisuja?

16.17 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Asiantuntijat laidasta laitaan ovat sitä mieltä, että tämä on tervetullut uudistus. Tässähän esiintyvä taiteilija voi valita sen, onko liiketoiminta arvonlisäverotonta, jolloinka tietysti ostot ja hankinnat ovat arvonlisäverollisia eikä niitä voi vähentää mistään, tai sitten hän voi valita arvonlisäverovelvolliseksi hakeu-

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

tumisen, jolloin saa arvonlisäverohyvityksen siitä 10 prosentin arvonlisäverosta, mitä maksaa siitä hankinnasta.

Uskon, että esiintyvät taiteilijat eivät hanki sellaisia omaisuuseriä, joista arvonlisäveron hyväksikäyttö voisi tulla, jotka eivät liity siihen heidän varsinaiseen toimintaansa. Mutta alussa saattaa olla kyllä värikkäämpiäkin vaihteita tässä asiassa, ja sen takia on hyvä olla kuulolla alussa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Tullissa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 259/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Kasvupalveluvirastosta, kasvupalvelujen asiakastietojen käsittelystä ja turvallisuus selvityslain 37 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 266/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.19 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kaksi uutta lakia, laki Kasvupalveluvirastosta ja laki kasvupalvelujen asiakastietojen käsittelystä. Laki yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä kumottaisiin. Lisäksi turvallisuus selvityslakiin tehtäisiin tekninen muutos.

Esitys liittyy kiinteästi maakuntauudistukseen. Esitys on osa hallituksen esitysten kokonaisuutta, jolla työ- ja elinkeinoministeriön valtakunnallisista ja maakunnallisista palveluista työnhakijoille, työnantajille ja yrityksille luodaan sähköiseen asiointiin ja tiedolla johtamiseen perustuva yhteiskunnallisesti vaikuttava kasvupalvelujärjestelmä.

Kasvupalveluviraston tehtävä olisi tuottaa työ- ja elinkeinopolitiikan valtakunnalliset työkalut valtion, maakuntien ja Uudenmaan kasvupalvelut järjestävän kuntayhtymän yhteiseen käyttöön. Yhteisillä työkaluilla yhteensovitetään asiakasta varten palveluiden järjestäjien ja tuottajien toimenpiteet ja asiakkaan palveluprosessi monituottajamallissa, jos-

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

sa asiakkaan palvelukokonaisuus voi rakentua monen eri palveluntuottajan tuottamasta osasta.

Kasvupalveluviraston tuottamat digitaaliset ja sähköiset palvelut sekä tietojärjestelmät ja alustat ovat työ- ja elinkeinopolitiikan ja sen tiedolla johtamisen ytimessä. Valtakunnallisten tietojärjestelmien avulla saadaan tietoa työ- ja elinkeinopolitiikan toimintaympäristöstä, esimerkiksi työvoiman liikkuvuudesta, saatavuudesta ja osaamisesta, valtion, maakuntien ja kuntayhtymän poliittisen päätöksenteon perustaksi, vertailutietoa maakuntien väliltä ja tietoa toimenpiteiden vaikuttavuudesta.

Esityksessä ehdotetaan, että nykyinen ely-keskusten ja TE-toimistojen kehittämisen hallintokeskus eli KEHA-keskus jatkaisi työ- ja elinkeinohallinnon toimialariippuvaisten tietohallintopalvelujen hoitamista ja muuttuisi Kasvupalveluvirastoksi maakuntien toiminnan käynnistyessä vuoden 21 alussa. Virasto jatkaisi työ- ja elinkeinohallinnon digitaalisten palvelujen sekä tietojärjestelmien alustojen kehittämistä, tuottamista ja ylläpitämistä tuottamalla palveluja itse ja tekemällä hankintoja. Virasto jatkaisi myös kotouttamisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettujen valtion korvauksia koskevien tehtävien hoitamista. Lisäksi virasto jatkaisi vuoden siirtymäajan TE-toimistojen ennen maakuntauudistuksen voimaantuloa myöntämien tukien ja avustusten ja eräiden maakuntien kasvupalveluina myöntämien tukien ja avustusten maksamista koskevia tehtäviä.

Arvoisa puhemies! Kasvupalveluvirastoon siirrettäisiin myös työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksessa hoidettavat digitaalisten palvelujen ja asiakastietojärjestelmien käytön tuen tehtävät. Lisäksi Kasvupalveluvirasto tarjoaisi keskitettyä neuvontaa valtakunnallisissa kasvupalveluissa, joita tarjoavat esimerkiksi Business Finland ja Finnvera, ja kasvupalveluihin liittyvissä valtion palveluissa. Tällä tavoin pystytään säilyttämään työ- ja elinkeinohallinnon palvelukeskuksissa yhden luukun periaatteella toimivia valtakunnallisia, poikkihallinnollisia neuvontapalveluja, kuten talousapuneuvontapalvelu, joka tarjoaa neuvontaa talous- ja maksuvaikeuksissa oleville yrittäjille työ- ja elinkeinoministeriön ja oikeusministeriön hallinnonalan tehtävissä sekä Verohallinnon asioissa.

Maakunnalliset tarpeet huomioitaisiin Kasvupalveluvirastossa. Sillä olisi johtokunta, jossa olisi vahva maakuntaedustus. Johtokunnan tehtäviin kuuluisi muun muassa johtaa ja valvoa viraston toimintaa, päättää viraston yleisistä tulosneuvottelutavoitteista ja vahvistaa viraston työjärjestys. Asiakasneuvottelukunnassa olisi viraston palveluja käyttävien viranomaisten, valtion toimijoiden, maakuntien, kuntayhtymien sekä palveluntuottajien ja loppuasiakkaiden edustajia. Asiakasneuvottelukunnan tarkoitus olisi varmistaa valtion, maakuntien ja kuntayhtymien tarpeiden huomioon ottaminen viraston tehtävien hoitamisessa.

Ehdotetussa kasvupalvelujen asiakastietojen käsittelyä koskevassa laissa säädettäisiin maakunnallisten ja valtakunnallisten kasvupalvelujen asiakastietojen käsittelystä. Käsittelyä varten olisi kaksi asiakastietojärjestelmää, rekrytoinnin ja työllistämisen asiakastietojärjestelmä ja yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmä. Asiakastietojärjestelmien kehittämisestä, tuottamisesta ja ylläpitämisestä vastaisi Kasvupalveluvirasto, ja rahoitus tulisi viraston kautta. Virasto vastaisi myös asiakastietojärjestelmän tietoturvallisuuteen liittyvistä rekisterinpitäjän tehtävistä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2020 alussa samaan aikaan muiden maakunta- ja kasvupalvelu-uudistukseen liittyvien lakien kanssa.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

16.25 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Ministeri Lintilä esitteli hyvin keskeisen lainsäädännön, joka liittyy laajaan maakuntahallintouudistukseen. On paikallaan käyttää siksi puheenvuoro, kun näin tärkeä esitys on esillä, vaikka tässä itsenäisyyspäivän puuhat jo painavat päälle.

Yksi haaste tässä tietenkin on se, että kun maakuntahallinto on nimenomaan maakuntien omaehtoista kehittämistä, tämä virasto pääasiassa siis toimisi Helsingissä, vaikka sillä olisi maakunnissa toimipisteitä olemassa, ja kysymykseni kuuluukin: onko tässä yhteydessä turvattu maakuntien riittävä omaehtoinen kehittäminen, että sitä ei täältä Helsingin suunnasta rajoiteta?

16.26 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten sanoin, tässä johdossa tulee olemaan erittäin vahva maakuntien edustus ja tätä on valmisteltu hyvässä yhteistyössä maakuntien ja valtion toimijoiden kanssa, ja ainakaan minun tiedossani ei ole sellaisia asioita, jotka olisivat olleet ristiriidassa siihen, että maakunnilla säilyvät omat kehittämismahdollisuudet.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lääkelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 267/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.27 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila: Arvoisa rouva puhemies! Käsiteltävänä on hallituksen esitys lääkelain muuttamiseksi. Ehdotetulla lailla pantaisiin täytäntöön lääkedirektiivin lääkkeiden turvaominaisuuksia koskevat muutokset sekä lääkkeiden turvaominaisuuksista annetun EU-asetuksen kansallista sääntelyä edellyttävät kohdat. Lääkkeiden turvaominaisuuksien avulla mahdollistetaan yksittäisen lääkevalmisteen tunnistaminen ja aitouden tarkistaminen. Lääkkeiden turvallisuus on ehdottoman tärkeää kansanterveyden kannalta. Kansalaisten on voitava luottaa siihen, että lääkkeet ovat hyvälaatuisia ja aitoja. Lääkkeiden turvaominaisuuksilla edistettäisiin myyntiluvan saaneiden lääkkeiden turvallisuutta. Tavoitteena on estää lääkeväärennysten päätyminen lääkkeiden lailliseen jakelukanavaan eli esimerkiksi apteekkeihin, sairaala-apteekkeihin ja lääketukku-kauppoihin.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi siitä, milloin lääkevalmisteissa on oltava turvaominaisuudet ja milloin niitä ei saa olla. Lisäksi lääke-laissa säädettäisiin muun muassa siitä, milloin lääkevalmisteen turvaominaisuudet saadaan osittain tai kokonaan peittää tai poistaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi myös toisesta asiasta, eli lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset niin sanotusta apteekkisopimuksesta ja apteekkien velvollisuudesta tarkistaa apteekkisopimuksen voimassaolo. Apteekit tarkistavat, onko asiakkaalla voimassa olevaa apteekkisopimusta, kun apteekki toimittaa pääasiassa keskushermostoon vaikuttavia lääkkeitä ja huumausaineiksi luokiteltuja aineita sisältäviä lääkevalmisteita. Esityksellä luotaisiin toiminnan edellyttämälle henkilötietojen käsittelylle EU:n tietosuoja-asetuksen edellyttämä säädöspöytäkirja.

Apteekkisopimusmenettelyn tavoitteena on tukea rationaalista ja suunnitelmallista lääkahoitoa sellaisten lääkkeenkäyttäjien osalta, joilla on päihde- tai lääkeriippuvuus, sellaisen riski tai muu tarve lääkeshoidon keskittämiseksi. Lääkeriippuvuus on merkittävä ongelma, mihin liittyen on kehitetty sellaisia avoterveydenhuollon toimintamalleja, jotka varmistavat turvalliset ja tarkoituksenmukaiset käytännöt mutta mahdollistavat esimerkiksi itsenäisen lääkeshoidon toteuttamisen ja vastuunottamisen hoidosta.

Koska apteekkisopimusjärjestelmän toteutuminen halutaan mahdollistaa jatkossakin, on tärkeää luoda sille henkilötietojen käsittelyn sääntelyn kannalta asianmukainen säädöspohja. Lainsäädännöllisenä ratkaisuna henkilötietojen käsittely perustuisi jatkossa suoraan lakiin. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle Digi- ja väestötietoviraston toimialaa koskevien lakien muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 255/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hankintayksiköiden ja elinkeinonharjoittajien sähköisestä laskutuksesta

Hallituksen esitys HE 256/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 152/2018 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 12/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 12/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

16.30 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yliopistolakia ja ammattikorkeakoululakia, ja tämän esityksen tavoitteena on tarjota korkeakouluille uusia mahdollisuuksia vastata tulevaisuudessa ilmeneviin osaamistarpeisiin. Tavoitteena on muun muassa kasvattaa korkeakoulututkinnon suorittavien suomalaisnuorten osuutta ja parantaa jatkuvan oppimisen mahdollisuutta. Tämä esityshän liittyy Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030:n toimeenpanoon, ja tällä pitkän tähtäimen visiolan on myös parlamentaarinen seurantaryhmä.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset kannattavat tämän lakiesityksen useimpia tavoitteita, sillä katsomme, että niillä vastataan ainakin osittain nykyajan haasteisiin sekä opiskelun että työelämän jatkuvasti muuttuessa.

Vaikka useimpien ammattien ydinosaamisalueet pysyvät ennallaan, monissa ammateissa vaaditaan yhä enemmän uudentyyppistä osaamista, mihin luonnollisesti koulutuspolitiikassa tulee jatkossa varautua. Mutta tulee tietenkin myös muistaa, että tähän koulutuspolitiikan uudistamiseen tulee osoittaa jatkossa myös riittävä rahoitus, jotta suomalaisille löytyy työtä kotimaasta myös jatkossa. Valitettavasti Sipilän hallitus ei ole koulutuspolitiikan saralla juuri kunnostautunut.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset kannattavat lähtökohtaisesti opiskelijavalintojen joustavoittamista, mutta jatkossa on kuitenkin varmistettava, että tilauskoulutuksen sisältö ja laatu ovat yhdenvertaisia normaalin tutkintoon johtavan koulutuksen kanssa, ja tähän myös valiokunta on kiinnittänyt mietinnössään huomiota.

Erityisesti haluan tuoda vielä tässä esille, että me perussuomalaiset pidämme useiden asiantuntijalausuntojen tavoin hyvin ongelmallisena sitä, että erillisvalintojen sääntelyä aiotaan muuttaa tässä lakiehdotuksessa. Nähdäksemme se tulisi olemaan lakiesityksen mennessä läpi puutteellista. Erityisen ongelmalliseksi tilanne voi muodostua, jos oppilaitosten sisäänotossa ei nykyiseen tapaan enää varmistettaisi alalle parhaiten soveltuvien hakijoiden sisäänpääsyä.

Katsomme, että sen sijaan, mitä tässä lakiehdotuksessa on esitetty, valinnoissa tulisi jatkossa noudattaa tiettyä määräaika, jonka jälkeen valinnat tehtäisiin hakijoiden paremmuusjärjestyksessä. Siksi ehdotamme vastalauseessamme erillisvalintojen toteuttamista koskevaa pykälämuutosta molempiin lakiehdotuksiin sekä tätä samaa asiaa käsittelevää lausumaehdotusta, ja tulemme tekemään asiaa koskevat viralliset esitykset myöhemmässä käsittelyvaiheessa.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle raideliikennelaiksi ja laiksi liikenteen palveluista annettun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 105/2018 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 29/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 105/2018 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseksi

Hallituksen esitys HE 220/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 18/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 220/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 144/2018 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 21/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 144/2018 vp sisältyvien 1.-5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritys- ja yhteisötietolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 132/2018 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 22/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 132/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain 17 ja 19 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 234/2018 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.12.2018 pidettävään täysistuntoon.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi aravalainojen lainaehtojen muuttamisesta eräissä tapauksissa annetun lain, vuokra- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden tervehdyttämisavustuksista annetun lain sekä aravarajoituslain 16 a ja 17 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 208/2018 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 15/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.12.2018 pidettävään täysistuntoon.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 206/2018 vp

Lakialoite LA 70/2016 vp, 29/2017 vp, 51, 57/2018 vp

Toimenpidealoite TPA 34/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 19/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.12.2018 pidettävään täysistuntoon.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien indeksitarkistuksista vuonna 2019 sekä kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n ja toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 160/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 20/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.12.2018 pidettävään täysistuntoon.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 207/2018 vp

Lakialoite LA 76/2017 vp, 20/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 21/2018 vp

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.12.2018 pidettävään täysistuntoon.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 202/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 22/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.12.2018 pidettävään täysistuntoon.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 88/2018 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 12/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.12.2018 pidettävään täysistuntoon.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 218/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 24/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.12.2018 pidettävään täysistuntoon.

30. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräksi muiksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 18/2018 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 18/2018 vp

Hallituksen esitys HE 138/2018 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.12.2018 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 126/2018 vp

31. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi öljysuojarahastosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 189/2018 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 16/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.12.2018 pidettävään täysistuntoon.

32. Hallituksen esitys eduskunnalle matkustaja-alusturvallisuutta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 198/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 30/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.12.2018 pidettävään täysistuntoon.

33. Hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ajoneuvolain 16 ja 64 a §:n muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 185/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 31/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.12.2018 pidettävään täysistuntoon.

34. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on maanantaina 10.12.2018 klo 14. Täysistunto lopetettiin klo 16.36.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola